16 İLKTEŞRİN 1939
PAZARTESİ
İkinci Yıl - No. 524

Yeni Sabah

GÜNLÜK SIYASI HALK GAZETESI

İdare Yeri
Nuruosmaniye No. 84 İstanbul
Telgraf: YENİ SABAH İstanbul
Telefon: 20795
Her Yerde 5 Kuruş

Molotof Rusyanın Rumanya Hakkında Herhangi Bir Emel Beslemediğini Söyledi

Almanlar Ingilizlerin Arc Royale Tayyare Gemisini De Batırdıklarını Söylüyorlar

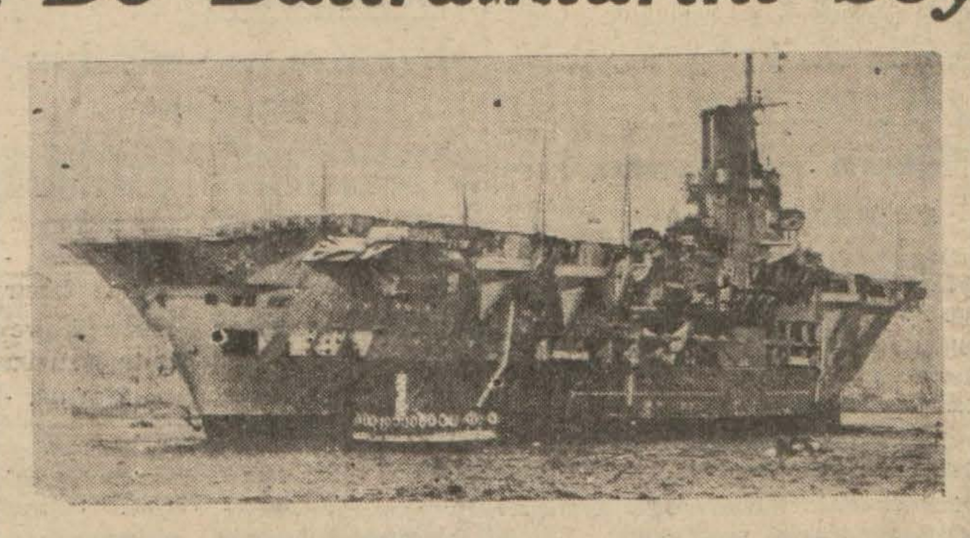

Almanların batırdıklarını iddia ettikleri Arc Royal tayyare gemisi

Molotofun beyanatı

Roma, 15 (Radyo ile) — Sovyet Hariciye Komiseri Molotof Rusyanın Besarabyayı almak arzusunda olduğu hakkındaki mütalealara karşı şu sözleri söylemiştir:

"Sovyet Rusyanın, Rumanya aleyhinde herhangi bir harekete geçmesi katiyen varid değildir.,,

Berlin, 15 (A.A.) — Stefani ajansı bildiriyor:

Dün İngiliz Amirallığı tarafından bildirilen «Royal Oak» zırhlısının batması hâdisesi münasebetile, D. N. B. ajansı, Arc Royal isimli İngiliz tayyare nakliye gemisinin dahi, 26 eylûlde bir Alman tayyaresi tarafından, 500 kiloluk bir bomba atılmak suretile batırıldığına dair olan Alman haberini teyid eden yeni deliller mevcud olduğunu bildirmektedir.

Arc Royal'ın mensup olduğu İngiliz filosu, 26 eylûlden sonra, Alman tayyareleri tarafından bir çok defa görülmüştür. Bu tayyareler, Arc Royal'ın yerine şimdi Furices isimli tayyare nakliye gemisinin ikame edildiğini müşahede eylemişlerdir.

Berlin Üzerinde İngiliz Tayyarelerinin uçtuğu Tekzib Ediliyor

Royal Oak'ın Batışı ve İtalya

Roma, 15 (A.A.) — Almanlar tarafından torpillenen «Royal Oak» ın ziyaını mevzuu bahseden «Tribuna» gazetesi, bunun İngilizler için ciddi bir kayıb olduğunu, fakat İngiliz donanmasının üstünlüğüne ağır bir şekilde tesir etmediğini yazmakta ve ayni zamanda üç Alman denizaltı gemisinin tahrib edildiği hakkındaki haberleri de ayni ısrarla mevzuu bahsetmektedir.

Londra, 15 (A.A.) — Amirallik dairesi, şimdiye kadar «Royal Oak» ın mürettebatından 417 kişi kurtarılmış olduğunu beyan etmekte ve bunların isimlerini bildirmektedir.

(Sonu 3 üncü sayfamızda)

TÜRKİYENİN LİDERİ

Yeni Türkiyenin Yaradılışında En Büyük Rolü Oynıyan Adam

Bir İngiliz Mecmuasının Millî Şef Hakkında Dikkate Şayan Yazısı

(İngilterede çıkan « Railway Review » mecmuasının 15 eylûl 1939 tarihli nüshasında «Bir müverrih» imzasiyle çıkmıştır:)

Geçen harbde Türkiye düşmanla birlikti; bugün ise garb devletlerinin dostu sayılabilir. Türkiyenin düşmalnığı çok müthiş bir şey oluyor; bunu acı tecrübelerle öğrendik; fakat Türkiyenin dostluğu düşmanlığından da daha kuvvetli oluyor, çünkü bugünün Türkiyesi asırlarca süren orta çağ bağlarından kurtulmuş ve modern bir memleket olmuştur. Kemal Atatürk müstesna olmak üzere, bu şayanı hayret inkılâbı başarmak işinde en büyük hizmeti sebketmiş olan adam İsmet İnönüdür.

Türkiyenin ikinci Reisicümhuru İsmet İnönü kendi memleketinde «sulhcü general» diye tanınır. Yeni Türk devletini kurmak ve ona Avrupaî bir çehre vermek işinde onun emeği geçmiştir. Türkiye ile garb demokrasileri arasındaki dostluk ve anlaşma temellerinin atılması işinde büyük bir rol oynıyan yine O'dur. Hiç şüphe yok ki dünyanın içinde yaşadığı bu nazik günlerde Çanakkalenin anahtarı İsmet İnönünden daha iyi bir kimsenin eline verilemez.

Eğer cihan, İsmet İnönü'yü kâfi derecede tanımıyorsa bu, daha ziyade onun ziyadesile mütevazı olmasındandır. Başvekillik vazifesinde bulunduğu on üç sene zarfında İsmet İnönü kasden siyaset sahnesinin arka tarafında, Kemal Atatürk'ün gölgesinde durdu.

Fakat değişmez bir hakikat varsa o da, modern Türkiyenin siyasî, İktısadî ve kültürel inkişaflarını bu iki adamın mesut neticeler doğuran teşriki mesaisine medyun olduğudur. Bundan başka, Atatürkün, memleket içinde büyük bir hürmet gören

MİLLÎ ŞEF İSMET İNÖNÜ

fakat yanına yaklaşılamıyan bir adam olmasına mukabil İsmet İnönü halk ile daima daha yakından temasta bulunmuştur.

İsmet İnönü geçen harbde askerdi. Padişahın merkezî Avrupa devletleri ile akdettiği ittifakın kötülüğünü ilk olarak görenlerden biri de o idi. Korkularının ve endişelerinin tahakkuk etmeğe başladığını ve tehlikeye düşen imparatorluğun inkırazа doğru gitmekte olduğunu gördüğü karanlık günlerde miralay İsmet İnönü yurdunun halâskârı oldu. Arkadaşı Mustafa Kemali Anadoluya göndermek suretile Türk tarihinde yeni bir devir açan tarihî emirnameyi o imzalamıştı.

(Sonu 7 inci sahifede)

Kollarımızı Kavuşturarak Bekliyecek miyiz

Bizler, rahat rahat oturmayı ve çalışmayı isteriz. Fakat harbeden devletler bizi rahat bırakıyorlar mı?

Yazan: Hüseyin Cahid YALÇIN

Bunu bize, yani bitaraflara ve harbe iştirak etmiyen milletlere soruyorum. Evet, zahiren, Almanya ile İngiltere ve Fransa harbi karşısında bulunuyoruz. Fakat bu harbe uzun müddet seyirci kalmanın ve hiç bir şey yapmadan neticeyi beklemenin imkânı var mıdır? Böyle bir dünya bitaraf ve bilhassa hem küçük hem bitaraf memleketler için ileride bir felâket tevlid edemez mi?

Kendimize bu suali sormak bir vazife olduğu kadar bir de hak teşkil eder. Bugün dünyanın en müdhiş ve tahribkâr vasıtalarile boğuşan devletler; bizlere hitaben:

— Size ne oluyor? Rahat rahat oturunuz, neticeyi bekleyiniz, diyebilirler mi?

Çünkü bizler rahat rahat oturmayı ve çalışmayı isteriz. Fakat harb eden devletler bizi rahat bırakıyorlar mı?

Harb lâkırdısı çıkar çıkmaz, bütün dünyanın zaten pamuk ipliği ile bağlı bulunan âhenk ve nizameni altüst oldu. Harb tahakkuk edince, bütün dünyanın hayatı bozuldu ve her tarafta ıztırab ve endişe başladı. Bu harbin bitaraflara neye mal olduğu bir kere hesab ediliyor mu?

Şimal devletlerinin haline bir bakınız. Şimdiye kadar kaç gemileri battı? Kaç tanesi limanlarda âtıl durmayı neticesi meşkûk bir seyahate tercih etmek ıztırarında kaldı? Ticarete ârız olan bu sekte yalnız olduğu yere inhisar edebilir mi? Beynelmilel münasebetlerin kesbettiği giriftlik ve karşılıklı tabiiyet ufacık bir ârızayı derhal yer yüzünün her tarafına neşredecek kadar bir hassasiyet vücude getirmiştir.

Ticaretin ve iktısadiyatın uğradığı bu darbeden başka, her memleket az çok ihtiyatî tedbirler ittihaz etmek zaruretini duydu; askerler topladı. Harb malzemesini tamamlamak için gayrete geldi. Sebeb? Çünkü Almanya ile İngiltere ve Fransa harb ediyorlar. Evet, onlar harb ediyorlar, bizler bu harbde hiç tesirimiz, reyimiz, alâkamız olmadığı halde asker topluyoruz, birtakım vatandaşları aile ocaklarından alarak hudutlara yolluyoruz. Bu uğurda büdcelerimizi harab ediyoruz. Zaten harb yüzünden iktısadî cihaza ârız olan teşevvüş dolayısile devletin gelir membaları az çok kuruduğu bir sırada, böyle askerî ihtiyat tedbirleri üzerimizdeki ağırlığı bütün bütün şiddetlendiriyor. Harbe iştirak etmiyoruz amma sıkıntı çekiyoruz, memleketin ezildiğini görüyoruz.

Bu hal ne kadar devam edebilir? Ne vakte kadar küçük bir İsviçre her gün bilmem kaç milyon askerin masrafını göze alır ve bu masrafın altından kalkabilir ki en çok beynel-

Hüseyin Cahid YALÇIN

(Sonu 3 üncü sayfamızda)

Finlândiyada Telâş Ve Endişe Azaldı

Almanlar Baltıktaki Nüfuslarını Arazi Talebinde Olmadıklarını Göstermek İçin Geri Çekiyorlarmış

Stokholm Konferansı Hakkında Mütalealar

Stokholm, 15 (A.A.) — Helsinski'den haber alındığına göre Finlandiya hükûmeti, henüz Sovyet teklifleri hakkında etraflı malûmat verebilecek vaziyette değildir. Yalnız bu hükûmet, müzakerelerin devam edebileceği kanaatindedir.

Rusların Finlandiyadan İstedikleri

Stokholm, 15 (A.A.) — Finlandi-

(Sonu 3 üncü sayfamızda)

Ribbentrop Londraya mı Gidiyor ?

Alman Hariciye Nazırı von Ribbentrop

Bir akşam refikimizin verdiği, fakat tevsik edemediğimiz bir habere göre Berlinde Hitlerin riyasetinde yapılan uzun bir toplantıda Hariciye Nazırı Ribbentropun Londraya gitmesi kararlaştırılmıştır. Bu kararın bahsedolen yeni sulh projesile alâkadar olduğu ve Hariciye Nazırının Londra hükûmetine yeni sulh tekliflerini bildireceği zannedilmektedir.

Ziraat Vekilinin Moskova Seyahati

Refakatinde Bir Heyetle Ziraat Sergisinin Açılma Törenine Gitti

Moskovada açılacak büyük ziraat sergisinin açılma merasiminde bulunmak üzere Ziraat Vekili Muhlis Erkmen, mebuslardan Ahmed Şükrü Esmer, Reşad Nuri, Sadri Ertem ve bir Hariciye memurumuzdan mürekkeb bir heyet dün on ikide Sovyet bandıralı Svonetia vapurile limanımızdan hareket etmişlerdir.

Kafileye gazetecilerden Bayan Suad Derviş te refakat etmektedir. Heyet Moskovada bir hafta kadar kalacak ve bu müddet zarfında sergiden başka diğer ziraî müesseseler de gezilip görülecektir.

Ambargonun Kaldırılması Lehindeki Cereyan Kuvvetlendi

Vaşington, 15 (A.A.) — Bitaraflık kanunu hakkındaki müzakerelere dün de devam edilmiştir. Connaly tecerrüt taraftarlarının delillerini şiddetle reddederek demiştir ki:

Evvelâ şimdiki bitaraflık kanunu harbe hazırlanmamış olan devletleri cezalandırmakta ve mütearrızları kurbanlarının müdafaalarına muktezi teslihatı tedarik edemiyeceklerini temin etmek suretile teşvik ve teşci eylemektedir.

İkincisi ambargo Hitlerle Stalin'e yardım etmektedir. Zira Rusya ve İtalya Amerikadan silâh tedarik ederek Almanyaya satabilirler.

Üçüncüsü ambargo Fransa ve İngiltereyi tecziye etmekle beraber bu

(Sonu 3 üncü sayfamızda)

Fekede İki Irz Düşmanı Neler Yapmışlar

Feke (Hususî) — Orman mesaha memuru Hüsnü Özerin ormana damgaya gittiği bir zamanda evine bilinmiyen şahıslar girerek karısına tecavüz etmek istemişlerse de kadın havaya iki el mavzer sıkarak kendini müdafaa etmiştir.

Failler tüfeğin sesini duyduktan sonra avlu duvarlarından atlıyarak kaçmışlardır.

Gece saat 21 den sonra bütün halk jandarmalarla failleri bulmak için çalışmışlar ve failleri sekiz saat sonra yakalamışlardır.

Nihayet bu namus düşmanlarının Hac Mehmedle İslâm mahallesinden Mehmed Çalışmaz oldukları anlaşılmıştır ve derhal tevkif olunmuşlardır.

Fener Ve Galatasaray Dün Yenildiler

Fener - Beşiktaş maçından bir sahne

Lig maçlarına dün de İstanbulun dört muhtelif sahasında birden devam edildi. 22 takımın oynadığı her biri kendi tarafdarları ve şampiyona üzerinde olacak tesirlerinden bütün İstanbul fudbol meraklıları tarafından alâka ve heyecanla takib edilen maçların en mühimi Beşiktaş ile Fenerbahçe arasında ve Fener stadında yapılan maçtı.

Her iki takım saat 14.55 de sahaya çıktı. Mutad merasimden sonra karşılıklı dizildikleri zaman Beşiktaşı şu kadro ile görüyoruz:

Mehmed Ali - Hüsnü, Faruk - Hüseyin, Cihad, Feyzi, İbrahim, Hayri, Hakkı, Şeref, Eşref.

[Sonu 7 nci sayfamızda]

VAHİDETTİN

No.: 77 Yazan: M. SIFIR

Hâdise Zeki Beyde Müstesna Bir Alâka Uyandırmıştı

Nasliçli Zeynel Bey

Kenanın bu jurnalı gerçekten bir şaheser idi. Soysuz herif, sarayı telâşlandırmak ve bu suretle bir külâh kapmak ve biraz da dünyalığa kavuşmak için, olanca iktidar ve meharetini sarfetmişti. Bu ihbarı ile sarayın bütün ak gözlerini üzerine çevirtmişti. Kaymakam Zeki Bey, günün en kulağı delik, gözü açık ve becerikli bir adamı olarak tavsif ettiği Kenanı, Kör Remzi Bey vasıtasile buldurmuş, izzet ve ikram ile karşısına oturtmuştu. Artık, Kenan çoktanberi aradığı yükselme ve zenginleşme fırsatını bulmuştu. Zatı hazreti padişahiye karşı beslediği muhabbet ve ubudiyetten bahsettikten sonra, iftihar ve biraz da gurur ile anlatmış, anlatmış ve Zeki beyi hayret ve taaccüble hep ağzına baktırtmıştı.

Hâdise, Zeki Beyde cidden müstesna bir alâka uyandırmıştı. Çünkü, muhatabı İstanbuldaki ittihadcıların bütün teşebbüs ve faaliyetleri hakkında, gerçekten çok ehemmiyetli malûmat vermiş ve fazla olarak teşkilâtın silâhlı kuvvetlerinden birini de, işte yeri ile yurdu ile meydana atıvermişti. Artık, Zeki Bey de Kenanın önüne döküldükçe dökülmüş, aklınca dilinin bütün bağlarını çözmüştü. Kenan ardsız, arasız söylüyor, söylüyor ve muhatabının merak ve endişesini arttırmak için, hâdiseyi hayalinin müsaadesi nisbetinde süslüyor, süslüyordu, ve:

Aman beyefendimiz. Arzettiğim bu kahvede, emin olunuz ki, İttihadcıların hani şu bildiğimiz teşkilâtı mahsusa dairesindekinden daha fazla entrikalar çevriliyor.

İttihadcıların vaktile birer tedhiş âleti gibi kullandıkları bütün eli sopalı, koltuğu kamalı ve beli tabancalı adamları hep orada. Çok hayreti mucibdir, bu kahvenin şimdiye kadar nazarı dikkati celbetmemesi. Bilmem ki, o havaliye memur buyurduğunuz kimseler bu hali nasıl görememiş?!..

Sözlerile, muhatabını vesveseye düşürüyor ve derin derin düşündürüyordu. Ona, kullandıkları adamların da İttihadcılar tarafından elde edildiği şüphesini veriyor, hafiyeliğini biraz daha tevsi ile, diğer karakulakları da çekiştiriyor ve didikliyordu.

Nihayet, Zeki Bey de dillenmiş ve:

— Kenan Beyefendi, demişti. Lûtfettiğiniz malûmata cidden müteşekkirim. Gayret ve faaliyetinizin ve bilhassa zatı Hazreti Padişahiye karşı olan sadakat ve merbutiyetinizin, hiç şüphesiz ki, maddî ve manevî mükâfatlarını göreceksiniz. Bu dakîkadan itibaren beraberce çalışacağımızı da ayrıca söylemeğe lüzum yok tabiî. Bu adamları suç üstünde ele geçirmek için ne yolda hareket edilmesi hakkındaki fikirlerinizi lûtfen söyler misiniz?.

Etyemezli Kenan, bu iltifatlı sözler ve hele başı örtülü ve fakat değerli vâdler karşısında serseriliğini ve hakikî benliğini unutmuştu. O anda, kelli felli bir saray bendesi olmuştu. Zeki Beyin sualine, oturduğu yerde kendine şöylece bir çeki düzen verdikten ve bir kaç defa da öksürdükten sonra, çok ciddî bir tavırla:

— Affınızı rica edeceğim beyefendi, demişti. Bu adamların suç üstünde tutulmaları keyfiyetinden evvel düşüneceğimiz bir nokta var. Biraz evvel de arzettiğim veçhile, gerçi Nasliçli Zeynelin, rızayı âliye muhalif hareketi muhakkak ve sabittir. Arzu olunduğu anda da kendisinin ve avenesinin gizlendikleri mandırada ve hattâ silâhları ile birlikte tevkifleri kabildir. Fakat, bu adamın ansızın tevkifi ile, bugün için isimleri ve hüviyetleri pek kat'î olarak anlaşılamıyan asıl idareci ve teşkilâtçıları şüphelendirmiş ve hattâ ortadan kayboluvermelerine meydan vermiş olmaz mıyız acaba?. Bendenize kalırsa, tevkif teşebbüsünün biraz tehir edilmesi lâzımdır. Çünkü, işittiklerime nazaran, İttihadcıların bu son ve gizli teşkilâtları içinde onuncu fırka kumandanı Kemalettin Sami Beyin de bulunduğu anlaşılmakta, mevki ve salâhiyetinden istifade ederek teşkilâtın İstanbul merkezi ile Erzurum ve Ardahandaki teşkilâtçılar arasında muhabereye delâlet etmekte olduğu anlaşılmaktadır. Bu sebeble işin biraz daha yakından takibi ve hattâ aralarına şayanı itimad adamlar konulması..

Zeki Bey endişeli bir tavırla muhatabının sözünü kesmiş ve:

— Çok doğru düşünüyorsunuz beyefendi, demişti. Yalnız Kemalettin Sami Beyin değil, hattâ, Erkânı Harbiyei Umumiye Riyaseti makamını işgal eden Cevad Paşanın ve göz hekimi Esad Paşa ile Millî Talim ve Terbiye cemiyeti mensublarından bir çok zevatın da bu gizli işlerle alâkalı bulundukları hakkında, elimizde kuvvetli delâile müstenid malûmat var.

— Bendeniz, bu husus hakkında da ayrıca maruzatta bulunacaktım. Cevad ve göz hekimi Esad Paşalarla, diğer zevatın meşgul oldukları iş de başka beyefendi. Onların İttihadcılardan tamamile ayrı olarak bir teşkilât yaptıklarını da işitmedim değil. Hattâ, bu teşekkülün "karako!., ismini taşıdığını da öğrendim. Fakat, yaptığım tahkikat, bu hususta zatı âlilerine kat'î ve esaslı olarak malûmat vermekliğime müsaade edebilecek bir şekil almamıştır henüz.

Zeki Bey, muhatabının bu bilgiçliği karşısında büsbütün afallamış, daha açıkçası aptallaşmıştı. Bunu farkeden Etyemezli Kenan da kurnazlaştıkça kurnazlaşmış ve nihayet muhatabını, dilediği gibi ağına dolamıştı. Bu işin takib ve tahkikini, Zeki Beyin tezelden sunduğu iki yüz liracık ile birlikte üzerine almıştı ve o günden itibaren de, sarayın hatırlı bir bendesi ve Zeki Beyin nüfuzlu bir müşaviri olmuştu.

Ayan reisi Ahmed Rıza Bey, Baltalimanındaki hani şu bildiğimiz ziyafetten sonra, sadrâzam Tevfik Paşa ile sıkı bir temasa girmişti. Mebusan meclisinin feshi hakkındaki arzuyu şahanenin husulü için, o vaktin maruf tâbiri ile, cidden hakimane bir yol tutmuştu. Saray ile Babıâli arasında adetâ mekik dokur gibi bir hayli gidip geldikten, arzuyu şahaneyi teyid edecek birçok gizli iradeler tebliğ ettikten sonra, nihayet ihtiyar veziri kandırmağa muvaffak olmuştu. Meclisin feshi işinde onu da hünkâra uydurmuştu.

Tevfik Paşa, ilk temaslarda, ortada meclisin feshini iktıza ettirecek sebeb görmediğini söyliyerek, âyan reisini başdan savmak istemişti. Fakat, ertesi günü, has hazine müdürü Refik Bey, Babıâliye gelmiş, hünkârın meclisin feshi hakkındaki arzusunu aynen tekrar etmişti.

[Devamı var]

Yeni Sabah

Abone Bedeli

	Türkiye	Ecnebi
SENELİK	1400 Kuruş	2700 Kuruş
6 AYLIK	750 »	1450 »
3 AYLIK	400 »	800 »
1 AYLIK	150 »	300 »

Posta ittihadına dahil olmıyan ecnebi memleketler: Seneliği 3600, altı aylığı 1900, üç aylığı 1000 kuruştur.

Adres tebdili için yirmi beş kuruşluk pul göndermek lâzımdır.

ŞEHİR HABERLERİ

Ramazan Topu Kazası

Topun önünden geçen bir çocuk ağır yaralandı

Dün akşam, Fatih camii avlusunda Ramazan topu atılırken, orada oyun oynıyan çocuklardan Eminönü nüfus memuru Mahirin on yaşındaki çocuğu Tahir Ersin topun önünden geçmek istemiş, kurusıkı doldurulmuş topun içindeki tazyik edilmiş paçavralar ayağına isabet ederek ağır surette yaralanmasına sebeb olmuştur. Yaralı çocuk sıhhi imdad otomobilile Cerrahpaşa hastahanesine kaldırılmış, hâdise hakkında tahkikata başlanmıştır.

VİLÂYETTE :

Cümhuriyet bayramı hazırlığı

Cümhuriyet bayramının şenlik ve merasim hazırlığına hararetle devam olunmaktadır. Bu meyanda bugün merasim programını ve şehrin muhtelif yerlerine konulacak olan vecizeleri tesbit etmek üzere bir komisyon toplanacaktır. Bu komisyonda Ankaradan nümuneleri gönderilmiş olan vecizeler şeklinde vecizeler ihzarı ve bunların ne olacakları görüşülüp kararlaştırılacaktır.

Programın esasları da bugün tesbit edilecek ve icab eden yerlere bu programlar tevzi edilecektir.

POLİSTE :

Denizden bir kadın cesedi çıkarıldı

Dün sabah, Kadıköyünde Moda açıklarında deniz üzerinde bir kadın cesedinin yüzdüğü görülmüş, sahile çıkarılmıştır. İyi giyinmiş olan bu yaşlıca kadının hüviyeti tahkik edilmiş, Kadıköyünde Vişne sokağında oturan marangoz Dimitrinin karısı 55 yaşında Aksapet olduğu anlaşılmıştır. Asabî bir hastalığa müptelâ olan Aksapetin deniz kenarında dolaşırken bir sinir buhranı neticesinde denize düşüp öldüğü anlaşılmaktadır.

Yaramazlık ederken

Fatihte Ahmediyede Yeşil Tekke sokağında 19 numaralı evde oturan Azizin Bengün ismindeki küçük kızı evde oynarken yere düşmüş, ağzından kan gelmiş, tedavi altına alınmıştır.

Tramvayın arkasına asılmanın felâketi

Fatihte Sarıgüzel caddesinde oturan Abdi karısı Hayriye polise müracaatle 7 yaşındaki çocuğu Avninin Edirnekapıdan Sirkeciye giden tramvayın arkasına asılırken düşerek başından yaralandığını bildirmiştir. Yaralı çocuk hastahaneye kaldırılmıştır.

Tramvaydan inerken düşmüş

Aksaraydan tramvaya binerek Şehremininе gitmekte olan Aksaray Uzunyusufta oturan Hüseyin kızı Fatma Çapada tramvaydan inerken düşerek sol kalçasından yaralanmış, tedavi altına alınmıştır.

Yaralanmış

Üsküdarda Selâmsız caddesinde 73 numarada oturan Hasan oğlu Necmeddin polise müracaatle Toygarhamza mahallesinde 4 numarada oturan Halil oğlu Mustafa tarafından yaralandığını söylemiş, suçlu yakalanmıştır.

Kalastan düşmüş

Üsküdarda Harem sokağında 10 numarada oturan Mustafa, Üsküdarda Uncular sokağında bir evi boyanmak üzere temizlerken, bastığı kalas kırılmış, yere düşerek başından ehemmiyetli surette yaralanmıştır. Mustafa tedavi altına alınmıştır.

Eminönü ile Unkapanı Arasında Açılacak Cadde

Plân şehir mütehassısı tarafından tetkik ediliyor

Belediye İmar Müdürlüğü tarafından hazırlanmakta olan Eminönü meydanı ile Eminönü - Unkapanı arasında açılacak olan caddenin tanzimi projesi bitmiş ve şehircilik mütehassısı Prosta verilmiştir. Mütehassıs şimdi bu proje üzerine tafsilât plânını hazırlamaktadır.

İmar Müdürlüğünün projesine göre; Eminönü ile Unkapanı arasında sahil boyunca açılacak esas anayoldan başka seyrüsefer ve nakliyat işlerini kolaylaştırmak için bir takım tali yollar da açılacaktır. Sonra sahilden başlamak ve bu yolları katetmek üzere şehir dahiline doğru müteaddid yollar da bulunacaktır.

İKTISAD İŞLERİ :

Mısıra gönderilen kavunlarımız beğenildi

Bir müddet evvel memleketimizden büyük bir miktar kavun alan Mısırlılar bu mahsulümüzü son derecede beğenmişlerdir. Kavunlar Mısırda çok revac bulmuştur. Bunu gören Mısır tüccarları yeniden kavun siparişlerinde bulnmaktadır.

Bugünlerde bu siparişlerin ilki olan talebi karşılamak üzere bir vagon kavun gönderilecektir. Bilâhare diğer siparişlere peyderpey karşılık verilecektir.

Piyasada meyva bol

Son günlerde piyasaya çok miktarda meyva gelmiş bulunmaktadır. Malın birdenbire çoğalması meyva fiyatlarını bir hayli düşürmüştür. Yalnız üzüm gelişi azalmış olduğundan üzün fiyatlarında bir artma olacağı tahmin edilmektedir. Buna rağmen birkaç güne kadar külliyetli bir üzüm partisi gelmesi beklendiğinden fiyatların pek fazla artamıyacağı ve uzun süremiyeceği söylenmektedir.

Diğer taraftan piyasaya henüz iyi elma mahsulü gelmemiş olduğundan satılmakta olan elma cinsi iyi olmadığı için pek revac görmemektedir. Perakende satış fiyatı günden güne düşmektedir.

BELEDİYEDE :

İstimlâk paraları derhal tediye edilecek

Belediye tarafından istimlâk edilen binaların sahibleri bina paralarını geç alarak şikâyette ve muztar bir halde bulundukları dikkate alınarak istimlâk paralarının verilmesi hakkındaki kararda tadilât yapılmıştır.

Bu yeni şekle göre, binaların kıymeti tahmin edilir edilmez daimî encümenden müsaadesi alınıp paralar derhal mal sahiblerine verilecektir. Bu suretle uzun bir müddet beklemenin önüne geçilmiş olacaktır.

Turan sinemasında yangın

Dün akşam saat 17,5 da Şehzadebaşında Turan tiyatrosunda sinema gösterilirken birdenbire film parlamış, halk heyecana düşerek kaçışmağa başlamış, fakat, etrafa sirayetine meydan verilmeden söndürülmüştür.

Yangın zannı

Çiçekpazarında oturan İnebolulu Ali oğlu Satılmış su ısıtmak üzere tahta parçaları yakmış, bu tahtalardan çıkan kıvılcımı dışardan gören birisi yangın zannile polise haber vermiş, polis te itfaiyeyi haberdar etmiştir. İtfaiye geldikten sonra, yangın olmadığı anlaşılmıştır.

Okuyucularımız Diyor ki:

Tophaneli mekteb talebeleri tramvaylardan şikâyet ediyorlar

Tophanede oturan mekteb talebeleri hemen her sabah mekteblerine geç kalmak istemiyorlarsa yaya gitmek mecburiyetindedirler. Çünkü Bebekten, Ortaköyden, Beşiktaştan gelen tramvaylar Tophaneye yüzde doksan dokuz hıncahınç dolmuş gelirler. Hele bu arabalara Fındıklıdan, Salı pazarından binebilmek âdeta tayyare piyangosunun en büyük ikramiyesini kazanmak kadar bir talih ve baht işidir.

Evvelâ, Bebek - Eminönü, Ortaköy - Aksaray ve Beşiktaş - Fatih hatlarında işliyen arabalar her nedense pek seyrek sefer ederler. Bunların her üçü arka arkaya geçip gitti ler mi artık durak yerlerinde «Ya Sabur!» çekerek veya bir aşağı bir yukarı dolaşarak sabırsızlığını yenmeğe çalışarak bekleyip durursunuz. Nihayet tramvay arabası uzaktan görünür. Lâkin daha ilk bakışta cesaretiniz kırılır. Çünkü ön, arka kapılara hevenk halinde insanlar asılmıştır. Talihiniz varsa araba durakta durur ve şayet bir iki insan inerse siz de o insan kümesinin arasına sıkışabilirsiniz.

Tramvay idaresi belediyemize geçtikten sonra işlerin biraz düzeleceğini ummuştuk amma maatteessüf bu hat üzerindeki seferler «eski hamam, eski tas» devam edib gitmektedir. Şehrin bir çok derdlerine çare bulan himmetli vali ve belediye reisimiz bu işleri de acaba bir yoluna koyamaz mı? Bu isteğimize lûtfen delâlet buyurunuz.

İFFET NACİ

Cumhuriyet Bayramı için

Mektep talebelerinden para toplanmış

Şehrimizdeki liselerden birinde, izcilerin Ankaraya gönderilmesi vesilesile talebeden para toplanmıştır.

Cümhuriyet bayramında izciler hükûmet hesabına Ankaraya gittikleri cihetle, bu paranın nereye sarfedileceği anlaşılmamış ve talebe velilerinden bazıları, bu hususta Maarif Müdürlüğüne şikâyette bulunmuşlardır.

İzci techizatının da mektebler tarafından temin edildiği ve temin edilmese dahi bu parayı ancak Ankaraya gidecek izcilerden almak lâzımgeldiği şeklinde iddialar ileri sürülmüştür.

MÜTEFERRİK :

Evkafın yerinde bir kararı

Eski bir Bizans kilisesi olan Zeyrekteki kilise camiinin bütün kubbe kurşunları söküldüğü için kubbeler akmaya ve sıvaları dökülmeye başlamıştır. Birkaç sene daha tamir görmezse kubbelerin çökeceği ve yüksek bir tarihî kıymet taşıyan bu mimarî eserin de mahvolacağı alâkadarlara ihbar edilmiştir.

Evkaf umum müdürlüğü camii tetkik ettirmeye karar vermiştir.

Yeni telefon santralı tamamlanıyor

Telefon İdaresinin santralında yer kalmadığı için yapılan talebler is'af edilemiyordu. İdare Şişlide yeni bir santral müessesesi kurmaya başlamıştı. On beş güne kadar tesisat ikmal edilecektir. Yeni santral bir aya kadar faaliyete geçecektir. Bu santral da bütün ihtiyaçlara cevab verecek kuvvette değildir. Ancak birkaç bin müşterinin talebleri is'af edilebilecektir.

Santral için 180 bin lira kadar bir para sarfedilmiştir.

İstanbulda yeniden telefon istiyenlerin mikdarı dört, beş bini aşmaktadır. İdare yeni sene için tahsisat alırsa başka santral binaları da yaptıracaktır.

Eski şurayı devlet binası satın alındı

Adliye Vekâleti eski Şûrayı Devlet binasını Maliyeden satın almıştır. Sekiz bin lira sarfederek binayı tamir ettirecek, bundan sonra da tapu dairesinde çalışan bütün hukuk mahkemeleri buraya nakledileceklerdir. Tapu dairesinde hiç bir mahkeme kalmı-yacaktır.

Millî emlâkın kıymeti takdir edildi

İstanbul millî emlâk müdürlüğü İstanbulda devlete aid bütün gayrimenkullerin tam birer sicillerini yapmıştır. Bu sicillerde binaların fotografları, kıymetleri de gösterilmiştir. Müzeler, tarihî saraylar da millî emlâkten sayılmaktadır. Yalnız mütehassıslar Topkapı sarayı, askerî müze binası gibi tarihî müesseselere kıymet biçmekte izharı aczettikleri için bu gibi binaların kıymetleri rakamlandırılamamıştır.

Bütün kışlalar da millî emlâk arasındadır. Bu siciller Maliye Vekâletine gönderilecek ve Vekâlet devletin kaç milyon lira değerinde emlâki bulunduğunu kat'î olarak tesbit edecektir .

Kıymetli bir eserin vaziyeti

İkinci Bayezid, Yavuz ve oğlu Kanunî Sultan Süleymanın zamanlarında müftülük yapan büyük Türk âlimi Zembilli Ali efendi 932 yılında ölmüş ve Zeyrekteki mektebinin bahçesine gömülmüştür. Eserleri Şark kadar garpda da takdire uğrıyan bu Türk âliminin mezarı son zamanlarda bir mezbele haline gelmiştir. Ve ittisalindeki kubbeli ve tarihî mektebi de yangın tehlikesi geçirmektedir. İçine birkaç aile girmiş ve kubbenin içine tahta bölmeler yapmıştır.

Bu büyük âlimin mimarî bir kıymet taşıyan mektebini kurtarmak tarihî eserlere büyük bir önem veren Cümhuriyet idaresinin borcudur. Alâkadarların nazarı dikkatlerini celbederiz.

Politika

Beynelmilel itimatsızlık

Bay Chamberlain üç gün evvel Avam kamarasında irad eylediği nutukta, devletler arasındaki temaslarda rastlanan, ve halihazırda Almanya, Fransa ve İngiltere arasındaki silâhlı mücadeleye esaslı surette âmil olan bir unsurdan açık ve kat'î bir lisanla bahsetti. İngiliz Başvekilinin cihan efkârıumumiyesinde tasrih ve teşrih eylediği bu unsur, itimadsızlığın beynelmilel sahadaki tezahürüdür.

Polonya harbinin malûm şekilde nihayet bulmasından sonra Almanyanın sulh için temaslara girmek hususundaki faaliyetleri ve bir mutavassıt bulmak yolundaki uğraşmaları karşısında İngiltere ile Fransa, pek az bir fasıla ile, Başvekilleri vasıtasile, mevcud harb halinin kalkması için lâzımgelen şartları izah eylediler.

İşte bu izahat arasında, üzerinde durdukları mühim noktalardan belki başta geleni itimadsızlığın, milletlerin hayatında tevlid ettiği ve medenî milletlerin her sahada, yani içtimaî, iktısadî, ve siyasî sahalardaki yaşayış şartlarına karşı yaptığı menfi tesirlerin izalesi hususu olmuştur.

İngilizlerle Fransızlar Avrupadaki itimadsızlığı doğurtan âmilin, Almanya olmayıp, Alman hükûmeti olduğunu ve milletlerin inkişaf ve refahı için bunun ortadan kaldırılması lâzımgeldiğini ileri sürüyorlar.

İngiliz ve Fransız tezi, aşağı yukarı âtideki hareket noktalarına dayanıyor:

1 — Beynelmilel camia da, tıpkı ferdlerin teşkil ettiği camialar gibi mütekabil emniyet, asayiş ve intizam unsurlarına dayanır.

2 — Devletler arasındaki temaslarda inkişaf ve anlaşma yolu, milletlerin istiklâl, haysiyet ve şereflerine mütekabil ve mutlak bir hürmettir.

3 — Beynelmilel hayatta, tıpkı ferdlerin müşterek yaşayışlarında olduğu veçhile, mütekabil emniyet, ve nizamı bozan muayyen hukuk ve salâhiyetlere riayetsizliği tevlid eden menfaat ve hırs denilen manevî düzensizliğin mevcud bulunması varidi hatır olabilir. Ve bundan da mütekabil ticarî, malî, içtimaî cephelerde sarsıntılar tevellüd edebilir ve her şeyi alt üst eden, karşılıklı feragat ve fedakârlıklara inkişaf ve refah aramak hususundaki faaliyetleri felce uğratan bir itimadsızlık doğabilir. Ve buna karşı da, derhal bir müdafaa tertibatı almak lâzımgelir.

İşte, her türlü insanî ve hüsnüniyet kaidelerine dayanan faaliyetlere engel olan itimadsızlığın kaldırılması yolunda harekete geçmek lâzımgeldiği hakkındaki tezler, bugün İngiliz ve Fransızların, Almanya ile mücadelelerinde en ön safda tuttukları noktadır. Zaten İngilizlerin Avam kamarasındaki nutuk ile verdikleri umumî mahiyetteki cevab buna dayanmaktadır.

"Sulh, âmili ne olursa olsun, beynelmilel itimadsızlığın ortadan kalkmasile mümkün olacaktır.,, Yalnız her iki taraf, bu manevî unsurların âmili ve mahiyeti hakkında biribirine tamamile zıd tezler ileri sürdüklerinden, bu yüzden çıkan harbin önüne geçilemiyeceği de aşikâr bir keyfiyet olarak görülmektedir.

Dr. Reşad Sagay

Bir yangın

Cağaloğlunda kız talebe yurdunda müdür muavininin odasında yatan hademe Ahmedin yatağından yangın çıkmış, yatak altındaki bir halı ve muşamba yandığı halde etrafa sirayetine meydan verilmeden hademeler tarafından söndürülmüştür. Yapılan tahkikatta yangının odacı tarafından içilen sigaradan çıktığı anlaşılmıştır.

TAKVİM

16 İLKTEŞRİN 1939

Pazartesi

1358 H.Ramazan 3			1355 R.I.Teşrin 3		
Gün: 289 — Ay: 10			Ruzu Hızır: 164		
Ezanî Saat			*Vasatî Saat*		
güneş	Öğle	İkindi	güneş	Öğle	İkindi
12 40	6 30	9 34	6 10	12 00	15 04
Akşa.	Yatsı	İmsak	Akşa.	Yatsı	İmsak
12 00	1 31	11 04	17 28	18 59	4 34

SON HABERLER

Japon Ordularının Muvaffakiyetleri

17 Çin Fırkası Hezimete Mahkûm Bir Vaziyete Girmiş

Hankeu, 15 (A.A.) — D. N. B. ajansı bildiriyor:

Orta Çinde harekât yapan Japon ordusu matbuat ofisi, Japon kıtalarının Kin - Kung dağlarındaki düşman askerî müessesatının hepsini tahrib ettiklerini bildirmektedir.

Hopeh ve Kiansi eyaletleri arasında, dokuzuncu harb mıntakası olan bu mevkide, Çin ordusu kendini katî bir hezimete mahkûm görmektedir. Bu mıntakadaki Çin Kuvvetler 17 fırka tahmin edilmektedir. Mecmuu 530,000 kişiye varan bu kuvvetin 30,500 ü ölmüş, 3750 si esir edilmiştir. Ayrıca Japonlar, külliyetli miktarda ganimet almışlardır.

Alman Ordusu Hakkında Yanlış Malûmat Veren Eser

Budapeşte, 15 (A.A.) — Stefani ajansı bildiriyor:

Alman askerî kuvvetleri hakkında yanlış malûmat veren İwan Lahds'ın Macarca risalesini tercüme ve neşir suretile Fransada ve İngilterede yayılmasına teşebbüs edilen spehülâsyona, gazeteler şiddetle hücum etmekte ve Macaristanda esasen toplattırılmış olan bu risalenin, yabancı memleketlerde intişar etmesine mani olmak üzere resmî makamatın tedbir almalarını kat'î bir lisanla istemektedirler.

Almanların Batırdıkları Gemiler

(Baş tarafı 1 inci sayfamızda)

Amirallik dairesi, daha birkaç bahriyelinin kurtarılmış olması muhtemel bulunduğunu ilâve etmektedir. Ölenlerin miktarının da 800 ü bulduğu söylenmektedir.

Bu Hâdise Hakkında Chamberlain İzahat Verecek

Londra, 15 (A.A.) — Reuter ajansının parlamento muhabiri, B. Chamberlain ve B. Churchill'in çarşamba günü, beynelmilel vaziyet ve Royal Oak zırhlısının ziyaı hakkında sıra ile beyanatta bulunacaklarını bildirmektedir.

İngiliz Tayyareleri Berlin Üzerinde

Londra, 15 (A.A.) — Berlinden resmî bir membadan bildirildiğine göre, İngiliz istikşaf tayyareleri, dün gece pek yüksekten Berlin üzerinden uçmuşlardır.

Tehlike işareti verilmemiştir. Fakat bataryalar, tayyarelerin daha aşağı inme - lerine mani olmak için mütemadiyen ateş etmişlerdir.

İngiliz Tayyareleri Berlin Üzerinde Uçmamışlar

Londra, 15 (A.A.) — Dün gece, Berlin üzerinde tayyareler dolaştığına dair olarak Kaunasdan, Kopenhagdan ve Brük - selden gelen haberler tekzib edilmektedir. Ne İngiliz, ne Fransız tayyareleri Alman hükûmet merkezi üzerinde uçuş yapmamışlardır. Alman hava dafi topçusu ateş açmış olmakla beraber, Fransız Hava Nezareti, uçuş haberini kat'î surette tekzib etmektedir.

Almanya Azamî 8 Ay Dayanabilecekmiş

New-Yor, 15 (A.A.) — «Demirçağı» alındaki endüstriyel bir mecmuada neşredilen bir makalede, bir Alman ekonomisti bu günkü Alman endüstriyel sisteminin hububat, pamuk, bakır, petrol, demir gibi iptidaî maddeler fıkdanından dolayı 4 veya 8 ay sonra yıkılacağını tahmin etmektedir.

Almanyadaki amele yorgun düşmüştür. Hemen bütün endüstrilerde adam başına elde edilen istihsal miktarı eksilmiştir.

Almanlar Köpekleri Topluyorlar

Amsterdam, 15 (A.A.) — Alman ordusu kumanda heyetinin 1 ilâ 6 yaşında ve boyu 70 santimetre olarak Buldok köpeklerini toplamakta olduğu rivayet edilmektedir. Bu köpekler, irtibat ajanı, muhafız ve sahra sıhhiye servisi hamalları olarak istihdam edileceklerdir. Bu köpekler, 8 hafta talim göreceklerdir. Bütün vatandaşlar 14 teşrinievvel ile 28 teşrinievvel arasında bu nevi köpekleri muayeneye sevketmek mecburiyetinderirler.

Önümüzdeki Hafta Fevkalâde Hâdiseler Olacakmış

Amsterdam, 15 (A.A.) — Önümüzdeki hafta içinde hâdiselerin büyük bir ehemmiyet kesbedeceği tahmin edilmektedir.

Telegraph gazetesinin Berlin muhabiri, harbde maruz bulunduğu tazyikin nihayet bulması takdirinde Almanyanın geniş bir nefes alacağını fakat B. Chamberlain'ın istediği şekilde müsbet fedakârlıklara rıza göstermeğe mütemayil olmadığı söylenmektedir. Maamafih biraz itidal gösterilmesi ihtimali vardır. B. Chamberlain'ın nutku biraz daha fazla takdir edilmektedir. Umumî temayül, bu nutkun en az itimadsızlık telâkki olunan fıkralarını yeniden gözden geçirmek merkezindedir.

Almanya Ablukanın Zorundan Taarruz Edecek

Brüksel, 15 (A. A.) — Belgique Libre gazetesinin Berlin muhabiri yazıyor:

Almanya 13 teşrinievvel cuma gününden beri bilfiil harb halindedir. Alman ordusunun Majino hattına karşı taarruza geçmek için emir alacağı zannedilmekle beraber, ablukanın tesiri o derece hissedilmektedir ki! Almanya kısa bir zaman zarfında taarruza geçmeğe mecbur kalacaktır. Almanların İngiltere üzerine ve İngiliz gemilerine karşı bombardıman filoları göndermeleri muhtemeldir.

Muhabir, önümüzdeki hava taarruzunda ortaya çıkacağı bildirilen «esrarengiz bomba» lardan tekrar bahsetmektedir.

İtalyan - İngiliz Münasebatı

Londra, 15 (A.A.) — Diplomasî mehafilinde İtalyanın yeni sefiri Bastianini,nin Londraya muvasalatının İngiltere ile İtalya arasındaki münasebetlerde yeni bir devre açmakta olduğu mütaleası serdedilmektedir.

Roma, daha geçenlerde İtalyanın B. Chamberlain'a sulh müzakerelerinin açılması için yeni bir takım tekliflerde bulunmak tasavvurunda olduğuna dair olan bir Berlin haberini tekzib etmişti. Londradaki İtalyan diplomasi mehafili, B. Bastianininin Londraya bu kabil teklifi hâmil olarak gelmemiş olduğunu açıkça söylemektedirler.

İtalyanın şimdiki ihtilâfın bugünkünden daha hakikî olabilmek tehlikesini arzetmekte olduğunu idrak etmesine medar olacak derecede diplomatik ve siyasi tecrübesi vardır. Binnetice diplomasi mehafilinde B. Bastianininin ifa edeceği başlıca vazifelerden birisinin B. Chamberlain'ın son nutkunun medlûlü hakkında izahat almak olacağı söylenmektedir.

B. Bastianiniye İngiliz başvekilnin nutkundan daha katî ve daha vazıh malûmat verileceği şüphesiz görülmektedir.

Dünkü Harb Vaziyeti

Peris, 15 (A.A.) — Havas ajansı bildiriyor:

Cebhenin heyeti umûmiyesinde, zaptedilen arazide sağlam surette tutunan Fransız kuvvetleri intizar vaziyetinde ve her ihtimale karşı hazırlanmış bulunmaktadırlar. Dün cereyan eden yegâne hâdise, Sarre'in şark mıntakasında Almanların yaptığı bir çıkış hareketidir. Mütearrızlar, Fransız mitralyözlerinin ateşi altında süratle geri çekilmeğe mecbur kalmışlardır.

Sarrelouis mıntakasında, diğer mıntakalara nazaran biraz daha şiddetli topçu atışları kaydedilmektedir.

Muhtemel büyük Alman taarruzlarına gelince, Fransız askeri mehafili, bunun yakında tahakkuk etmesi ihtimalini düşünerek her türlü tedbirleri almışlardır.

Ambargonun Kaldırılması Lehindeki Cereyan Kuvvetlendi

(Baş tarafı 1 inci sayfada)

memleketlerin deniz hâkimiyetlerinden mütevellid avantajlarını da iptal eylemektedir.

Dördüncüsü ambargo bu suretle Amerikayı bitaraf olmıyan bir vaziyete koymaktadır.

Beşincisi Amerikayı umumî harbe sokan şey Fransaya ve İngiltereye silâh satılması değil Amerika vapurlarının Almanlar tarafından torpillenmesi olmuştur.

Altıncısı, bugünkü harbde bitaraflık kanununu tadil etmek tamamen meşru ve kanunîdir. Zira bitaraflık kanunu dahilî bir kanundur. Ve buna binaen herhangi bir beynelmilel mukavelenin tatbiki mevzuu bahs değildir.

Varşovada tifüs ve kolera hastalığı var

Amsterdam, 15 (A.A.) — Polonya hükûmeti nezdindeki ecnebi devletler elçileri Alman hükûmetinden, işlerini tasfiye etmek üzere üç gün için Varşovaya gitmek müsaadesini almışlardır.

Telegraph gazetesinin Berlin muhabiri tarafından bu hususta verilen bir habere göre, diplomatlar vagon restoranda yemek yemeği ve Varşovanın suyu şüpheli olduğu için, trenin verdiğinden gayri su içmemeyi taahhüd mecburiyetinde kalmışlardır. Bombardıman, su yollarını tahrib ettiğinden şehrin suyu cesedlerden kirlenmiştir. Tifüs ve kolera, şimdiden kurbanlar vermiş bulunmaktadır.

Vaziyetin bir hulâsası yapılacak olursa, Varşovanın, hemen tamamen tahrib edildiği söyleniyor. 30 binden fazla yaralı, barakalarda ve gelişi güzel yapılan meskenlerde barınmaktadır.

Ümidsizlik ve ıztırab tasavvurun fevkindedir. Varşovada ölenlerin hakikî miktarı henüz tayin edilememektedir.

Kollarımızı Kavuşturarak Bekliyecek miyiz

(Başmakaleden devam)

milel turizm ile yaşıyan bu memleketin otelleri bomboştur ve fabrikaları durgun beklemek zarureti altında kalmıştır?

Yalnız İsviçre değil, her tarafda böyle. Bütün bu maddî ıztırab ve fedakârlıklardan başka, günün birinde yangının kendi memleketlerimize sıçraması ihtimali de zihinlere üzüntü veriyor. İşte Şimal devletleri. Ne kadar endişe ve azab içinde bulundukларını, nasıl çırpındıklarını görmüyor muyuz?

Almanya ile İngiltere ve Fransa harb edecekler, diye bizi böyle ıztırab ve felâkete atmak hakkını nereden buluyorlar? Onların bu teşebbüsünü durdurmak bizim en tabiî vazifemiz ve hakkımız değil midir?

Beynelmilel münasebetlerin cereyanı şimdi öyle bir şekil almıştır ki hakikî bir bitaraflığa, sırf seyirci gibi durmağa imkân kalmamıştır. Bitaraflık mefhumu realitenin icabları dairesinde değişmek, yeni hakikatlere intibak etmek mecburiyetindedir. Bitaraflık namına memleketlerimizi harab ve bedbaht edemeyiz. Başka milletlerin biribirile harbetmeğe belki hakları olabilir, fakat bu harb yüzünden bizi zarurette bırakmağa, iktısadî membalarımızı kurutmağa, bizi rahatsız yaşatmağa hakları yoktur.

Biz sesimizi yükselterek onlara bu hakikati hatırlatmalıyız. Kollarımızı kavuşturup beklemek hepimizin vatanlarımıza ve milletlerimize ve insaniyet ve medeniyete karşı mevcud vazifelerimizde kusur etmekten başka bir manayı ifade edemez.

Fakat ne yapmalıyız? Sesimizi ne suretle yükseltmeliyiz? Ötedenberi beslediğimiz temayüllere, hislere yahud menfaat mülâhazalarına tâbi olarak iki tarafdan birine tarafdarlık ve avukatlık mı edeceğiz? Katiyen. Biz bitaraflar ve şimdilik harbe girmiyenler yalnız yüksek bir prensip, beynelmilel hak ve adalet namına söz söyliyebiliriz. Ancak böyle yüksek prensipler etrafında toplanabiliriz. Yoksa ya Almanyanın, ya İngiltere ve Fransanın uşaklığını yapmış oluruz.

Onun için, en evvel, bütün dünya efkârıumumiyesini toplıyabilecek bir prensip tayin ve tesbit ederek bunun teşkil ettiği fikrî ve felsefî kale arkasından sesimizi yükseltmeliyiz ki bir faydası ve bir tesiri olsun.

Bu prensip ne olabilir? Uzun uzun düşünmek ve beklemek ihtiyacı yok: Bu prensibi 20 nci asır ortaya atmış ve kabul etmiştir: Milletler kendi mukadderatlarını kendileri tayin etmek hakkına maliktirler!

İşte bitaraflar ve şimdilik harbe girmiyenler hep bir araya gelip, Birleşik Devletleri hepimize vekil ve organ yapıp muharib taraflara bu prensip dairesinde derhal sulh yapmayı teklif etmeliyiz ve bütün Avrupa kıtasındaki mevcud sulh muahedenamelerini bu prensip dairesinde gözden geçirmeliyiz. Buna, icab eden noktalarda mübadele prensipi de ilâve edilebilir. Ham maddeler, müstemlekeler ve ticarî münasebetler meselesi de açık bir konferansta müsavat ve adalet esasları dairesinde hallolunmalıdır.

Biz bitarafların ve harbe girmiyenlerin tekliflerimiz kısa, sarih ve kat'î olmalıdır. Fakat bu teşebbüsün bir de müeyyid kuvveti (Sanction)u olmak icab eder. Teklifimiz reddedilince sükût edeceksek nafile kendimizi küçük düşürmiyelim. Hangi taraf bu teklifi kabul etmezse biz ona karşı silâha sarılmağa mecbur olmalıyız. Çünkü böyle bir teklifi reddedecek taraf haksızdır ve bütün dünya için bir tehlikedir. Bu tehlikeyi izale için de hepimizin elbirliğile harb ederek dünyayı bekliyen felâketin bir an evvel neticelenmesine gayret etmemiz en âkılâne, en namuskârane, en medenî yoldur.

Hüseyin Cahid YALÇIN

Büyük Anketimiz

Fikretin Heykelini Mi Dikelim, Eserlerini Mi Yakalım ?

Tevfik Fikret Hakkında Okuyucularımızdan Aldığımız Mektublar

Muhtelif sokaklarımız, bulvarlarımız, bazı yabancı şairlerin, gayrimillî şöhretlerin isimlerini taşırken kendi içimizden yetişen ve millî şuurumuzun mahsulü olan bir şairin kitablarını yakmağa kalkışmak ve bunu istemek kadar gaflet ve dalâlette bulunmak, sanati ve edebiyatı inkâr etmekle tevemdir. Hiçbir zaman ve hiçbir suretle bir şairin hele Fikret gibi şairin eserleri yakılamaz.

Her şair herkesçe anlaşılmıyabilir. Bu bir nakise değil, sırasına göre tam manasile hakikî sanat ve belki de bir deha mahsulüdür. Hal içinde zekâlar bile bazan üç zamanın ifadesi olurlar. Nitekim on yaşında bir çocuğun on beş yaş zekâsı gibi.. Halbuki Fikret üç zamanın ayrı ayrı üç kudretli şairidir. Yakılacak eser Fikretin değil, Fikretin eserlerini yakmakla itham edenindir.

Pek iyi hatırlıyamıyorum. Galiba üç beş yıl evveldi. Yine böyle edebî bir mesele için genç şairlerimizden birisi güzel bir söz kullanmıştı:

«Sütunlarımızın satırlarında biraz di - siplinli olmamız lâzımdır.»

Bu sözlerin ihtiva etmiş olduğu manayı duygularımıza ve bir nebze de şahsî kanaatlerimize teşmil ettirirsek şahsî tekâmülde bir adım daha atmış olmaz mıyız?

Gazetenizde Kâmran Demirin başlı başına bir hezeyan mahsulü olan yazısını okudum. Gerçi kimse kimsenin şahsî düşünce ve kanaatlerine karışamaz. Fakat bu duyguların cemiyetle paylaşılmak istenildiği noktada, ciddî bir tasfiye aramakta elbet hakkımız olsa gerektir.

Bilhassa Aşiyan'ın ecnebi unsur tarafından müze haline konulmasına teşebbüs olunduğu şu sırada bir geç kalışın ve bir ihmalin yüreğimizi sızlattığı yetişmiyormuş gibi (Tevfik Fikretin heykelini yapmak lâzım değil, eserlerini yakmak lâzımdır. diyebilmek için insan oğlunun bilmem ki nasıl bir düşünceye saplanması icabeder. Evet itiraf etmelidir ki her şair herkes tarafından bütün şiriyetile belki anlaşılamaz. Bu kültür meselesi duyuş ve idrak kabiliyetidir. Fakat Fikret zannımca her sınıf için meçhul olmıyan bir şairdir. Hattâ çocukları için bile. Fikretin eserleri niçin YAKILACAKTIR?. Hangi vatan hainliğinden, hangi millet düşmanlığından, hangi edebiyat, lisan, dil ve hars irticaından... Bu teklifi öne sürebilmek için Fikreti hakkile anlıyarak, idrak ederek, mısralarını onun ruhunun aynası gibi kelime be kelime tahlil ederek, müsbet ve makul misaller göstererek tezi müdafaa etmek icabetmez mi?. Fikretin eserleri niçin yakılacaktır?

Dolaplar, raflar, kütüphaneler, şaheserler şaheserlerile tıklım tıklım, lebaleb dolmuş ta Fikret gibi şöhrete yer mi bulunamıyor? Hazinei edebiyat, âsarı nefiseyi ihtivaya göz yumacak kadar kıpırdanamıyacak gibi karnını mı şişirmiştir? Nerdesiniz ey edebiyat fakirliğinden şikâyet edenler neredesiniz?. Bunu böylece kabul etsek bile yine eser yakılmaz. Tevfik Fikret o halde niçin yakılıyor? Millet şarkılarile, millet için kalem oynattı diye mi? fazilet, hürriyet, hak ve millî saadet namına yazı yazdığı için mi, tabiat duygusile aile zevkini tattırdığı için mi? Hülasa hangi bakımdan Fikretin eserlerini yakacağız?.

Burada Kâmran Demirin serdettiği yersiz bir iddia var ki, o da, Fikretin şair olmayıp nâzım oluşu meselesidir.. Buna verilecek tek cevab: Kudretli bir nâzım, sırasında kısır bir şairden de müreccahtır. Halbuki o ne kısır bir şair ne de kısaca nâzımdır. O, şiriyeti her an ayakta duran şairdir. İkinci nakise geniş mikyastaki insanlık davası ise bu da tahlile muhtaç bir keyfiyettir. Bazan idealistler gündüzün rengini, geceyi tahlil ettirirler ve çok kere de beyaz rengi ekseriya siyahla yanyana bulundururlar.

Milletim nevi beşer, vatanım ruyu ze - min sözü de idealist bir seromdur. Fikretin, bu seromla, fikir tahlillerine enerji verek, Milliyet davalarını alevlendirerek, belki uyuşuk gördüğü duyguları tahrike mecra vermek istemediğini kim temin edebilir? Bugün bile bu yüzden kaleme sarılmadık mı? Fikretin üç zamanın şairi olduğunu zaten söylemiştik..

İkide bir öne sürülen Halûk, ilk millî terbiye kuvvetlice verilmeden denizaşırı illerde kontrolsuz yetişen vatan yavrularına acı bir örnek değil midir? Fikret oğlu ile de millî kültüre ibret olmuştur. Kim - bilir belki bu menfi evlâd da Fikret için anlatmak istediği bir gaye meselesidir.

Baba ile evlâd hayatı sonuna kadar ölçülemez. Ferd ekseriya cemiyetin de malıdır.. Halûk Fikrete nakise değil, ihmale örnektir.

Şairin eserlerini yakmak lâzımdır diyenleri insaf ve kadirşinaslığa davet ederek, yazılarını da edebiyat tarihine edebi haksızlığın ve yersiz iddiaların canlı misali diye metin olarak geçirmelidir.

Başlı başına bir mektebi edebinin kurucusu olan Fikretin ruhuna bu yıl yollanacak fatiha, yürek sızlatan nankörlük mü olacaktı. Yazık...

O, bazılarınca şair değilse bile edebiyat tarihinde ona lâyık olduğu mevki verilmiştir. Bugün için Fikret muhterem bir ölüdür. Ölüleri hiç olmazsa saygı ile anmak ta bir fazilettir. Herkes her şairi, edibi, muharriri sevmiyebilir. Fikreti sevmiyen Kâmran Demir kütüphanesinden onun eserlerini çıkarıp yakabilir ve bu onca bir haksa merhum şairin dediği gibi (Hak bellediği bu yola yalnız gitmelidir..) Çünkü her yazı münevverler için yazılır. Münevver ise kendisine yarıyacak eserleri pek güzel tasnif eder.

Heykel meselesine gelince: Fikretin heykeli şimdilik dikilmiyebilir. Zaten ona henüz sıra bile gelmiş değildir.. Nitekim Fikretten çok önce, yüz yıllarca evvel yaşamış (Türk sedef içinde deryalarda nadir bulunur bir incidir) diyen ilk koyu türkçü şair Fahreddin nam mübarek şahsın bile heykelini henüz dikemedik... Heykel, heykel demekten bile vazgeçiyorum.

Çünkü heykel münakaşasından söz zavallı şair Fikretin eserlerini yakmak cüretine kadar uzandı. Heykel diye diye günün birinde birisi de daha ileri giderek onlara yanlışlıkla Hey-Kel derse...

Kâmran Demir kudretli şair Tevfik Fikreti sevmiyorsa eğer, kütüphanesinden onun eserlerini çıkarıp yakabilir ve bu hattı hareket onca bir haksa hak bellediği bu yolda o yalnız başına da gitmelidir...

HALİL BEDİ FIRAT

Finlândiyada Telâş Ve Endişe Azaldı

(Baş tarafı 1 inci sayfamızda)

yadan alınan ve bazılarının kontrolü asla kabil olmıyan haberlere nazaran Sovyetlerin serdetmiş oldukları mütalebatın azamisi şu olduğunu söylemek mümkündür:

Cornstad önündeki üç küçük ada ile esasen evvelce tahliye edilmiş olan Hogland adasına Sovyetlerin vaz'ı yed etmesi,

Finlandiyanın cenubu şarkî müntehâ noktasındaki Hongoe'nin kiralanması,

Aaland adaları hakkında iki rivayet vardır:

Rusya ile mesaî birliği yapılmak suretile veyahud yalnız Finlandiya tarafından bu takımadaların tahkimi. Fakat ikinci halde geniş bir siyasî teşriki mesaî misakı akdi şarttır.

Nihayet karşılıklı yardım misakı kalıyor.

Diğer taraftan Rusyanın Finlandiyaya yapmakta olduğu ihracat ticaretini tensik etmek arzusunda olduğu söylenmektedir.

Rusya, ültimatom mahiyetinde şerait dermeyan etmekten kaçınmakta ve yukardaki esaslar dahilinde müzakerat kapısını açık bırakmaktadır. Bunlara mukabil Sovyetlerin tavizleri Carelie sahilinde ufak bir arazi terki ve Finlandiya ticaretine Bogoda ile Beyaz Deniz arasındaki kanaldan istifade hakkını bahşetmek olacaktır.

Litvanya Rus Anlaşmasını Tasdik Etti

Kaunas, 15 (A.A.) — Parlamento, Litvanya ile Sovyet Rusya arasındaki muahedeyi ittifakla tasvib etmiştir.

Almanlar Baltık Memleketlerini Hüsnüniyetlerini Göstermek İçin Tahliye Ediyorlarmış

Moskova, 15 (A.A.) — Almanya ile Litvanya, Letonya ve Estonya arasında Almanların tahliyesi hakkında cereyan etmiş olan müzakereler hakkındaki Berlin haberlerini ve Deutsche diplomatisch Politisch Korrespondanz'ın bu husustaki makalesini neşreden Sovyet gazeteleri, bu tedbirin Almanya tarafından ahiren işgal edilen toprakların iskânına ve Almanyanın Avrupada hegemonya tesis eylemek arzusunda olmadığını isbata matuf bulunduğu hakkındaki delilleri tebarüz ettirerek bunu Sovyetler Birliği ile Baltık memleketleri arasındaki son karşılıklı yardım anlaşmaları ile alâkadar göstermek istiyen yabancı ajans ve matbuat neşriyatını kat'î surette yalanlamaktadırlar.

ŞİMDİLİK BU KADAR

Kitabsız Çocuklara Kitab Temini

Geçenlerde mekteb kitabları hakkında yazdığım bir yazı, ortaya büyük bir maarif meselesi çıkardı. Mekteb kitablarının fiyatları hakkında birçok münakaşalara yol açıldı. Münakaşalar neticesinde bu davanın memleketin hayrına en uygun bir şekilde halli yoluna gidileceği ümid olunur.

Bugün, bu davanın diğer bir kısmı üzerinde nazarı dikkati celbetmek istiyorum:

Mekteb kitabı alamıyacak kadar fakir olan talebeye kitab temini..

Mekteb kitabları, bugünkü hadlerinden çok aşağı bir fiyatla satılsalar bile yine bunları tedarik edemiyecek kadar fakir olan talebenin sayısı pek çok olacaktır. Gönül ister ki memleket, parasız mektebler açarak bu yavrulara nurlanmak imkânını verirken bunları yarım yamalak yetişmekten kurtaracak olan "kitab,, ı da temin edebilsin!

Bu iş için uzun konferanslara, tetkiklere hiç lüzum yoktur. Hali vakti yerinde olan mekteb talebeleri, her sene sonunda daha yüksek sınıflara geçince geçen seneki kitablarını böyle fakir çocuklara verilmek üzere mekteb idarelerine terkedebilirler. Cildlenmiş bir kitab, iyi kullanıldığı takdirde dört beş sene idare edebilir. Bu suretle bir iki sene sonra Türkiyenin bütün mekteblerinde okuyan fakir talebeye kitab temin edilebilir. Mekteblerde hali vakti yerinde çocukların her sene sonunda verecekleri kitablar, bir kütübhanede muhafaza edilir.

Yalnız burada bir tek mahzurlu nokta var: Ders kitablarının değişmeleri. Bizde bu feci illet herhalde sona ermiş olmalıdır. Hemen hemen her sene müfredat programlarının ve buna bağlı olarak mekteb kitablarının değişmeleri kadar mantıksız ve kültür hayatımızda zararlı bir şey olamaz. Fakat kaydettiğim gibi dünyanın hiç bir yerinde mevcud olmıyan bu hâdisenin bizde de sona ermiş olması lâzımdır. Bu takdirde son mahzur da mezvuu bahsolamaz.

MURAD SERTOĞLU

Stokholm İçtimaı Hakkında Fransız Gazetelerinin Mütalealarи

Paris, 15 (A.A.) — Bu sabahki gazete tefsirleri:

Bu sabahki Paris gazeteleri, Stokholm kongresinden bahsederken, bitarafların sulh lehinde teşebbüste bulunmaları hakkındaki Alman manevrasının akim kaldığını ve bunun Almanyayı endişeye düşürdüğünü kaydetmektedirler.

Petit Parisien gazetesinde, Bourgues diyor ki:

«Bazı İskandinav gazetelerine göre, Stokholm konferansı şimal memleketlerinin menfaat hududunu tecavüz eden meselelerle meşgul olacak harbin Avrupada ihdas ettiği umumî vaziyeti tetkik eyliyecektir.

Stokholm, Oslo, Kopenhag ve Helsinsk biliyorlar ki Fransa ve İngiltere zaferi küçük devletlere tam bir emniyet temin edebilecek olan haklı bir dava için dövüşmektedirler.

Petit Journal'da Laroque'a göre, Stokholm konferansı Almanya tarafından Asya tehlikesi ileri sürülerek bir «Barış taarruzu» tecrübesi yapılmak suretile iğfal edilecektir.

Fakat, Exelsior gazetesinde Marcel Pays bitarafların tahrif ve tehdide kulak asmıyacaklarını bildiriyor ve buna delil olarak ta artık pek nadir gazetelerin Alman tezlerine sayfalarında yer vermekte olmasını gösteriyor.

Epoque gazetesinde Bernard Alevergne de, tıpkı Oeuvre, Populaire gazetleri gibi, Stokholm konferansının Almanyanın barış teklifi gayesine hizmet edebileceğini zannetmektedir.

Epoque gazetesi diyor ki:

Fransa ve İngiltere, bütün dünya efkârıumumiyesinin kendilerile birlikte olması gibi bir avantaja maliktirler. Hitler bir aydır çalıştığı halde, barış tekliflerini iblağ için dünyada mevcud 52 devletten bir tanesini daha iknaa muvaffak olamamıştır. Kendisi için bir leke değil mi?

Stokholmde İhtiyati Tedbirler

Stokholm, 15 (A.A.) — Ecnebilerin kontrolü meselesi, yeniden daha ciddi bir şekil almıştır. Salâhiyettar makamat, yabancıların tarlalara, fabrikalara ve limanlara girmelerine ve fotoğraf makinesi kullanmalarına mani olmak salâhiyetini haizdir. Ecnebiler, bazı nakil vasıtalarına, ancak mahdud miktarda olmak üzere kabul edileceklerdir. İkamet tezkereleri bazı mahallere hasredilebilecektir.

Finlandiya Heyeti Moskovaya Gelecek Hafta Dönecek

Moskova, 15 (A.A.) — Finlandiya murahhas heyetinin gelecek hafta Moskovaya avdeti beklenmektedir.

Erzurum Artık Trene Kavuşuyor

Bütün Memleketi Tebrik Ediyoruz!

Dağları delen, nehirleri atlıyan Türk san'ati İnönünün azminden kuvvet aldı

Ayın yirmisinde Erzurum treni merasimle açılıyor, Erzurumlu ve bütün Şarklı okuyucularımız, gazetemizin bu nüshasını okurlarken, bu büyük bayramın şenliğini de beraber yapıyorlar.

Bu bayram yalnız bir şehrin, bir bölgenin, merkezle muvasalaya kavuşmasını ifade etmiyor, manası elbet daha büyük ve daha şümullüdür. Zafer evvelâ millîdir, çünkü demir raylar, yurdu, yalnız maddeten değil, manen de birleştirmiş külçeleştirmiştir. Tabiatın muhasara ettiği kadim, tarihî ve kahraman Erzurum sitesi, Cümhuriyet vatanının ayrılmaz bir cüz'ü olduğunu şimdi daha yakında ve daha içten hissederek duyacak, saltanat devrindeki gurbetzedeliğini, abus çehresini terkedecek.

Rubu asırda dört defa istilâya uğramış olduğunu, askerlerin muvasalasızlık yüzünden, sıkıntı ve ıztıraplarını yalnız acı bir hatıra olarak içinde saklıyacak... O acının büyüklüğünü, Sıvas nutkunda biz Millî Şefin ağzından dinlemiştik.

İkinci zafer, siyasîdir: Halk Fırkasının bir zamanlar uğradığı en büyük tenkidlere, zaman, hâdisat, filiyat cevab verdi.

Üçüncü zafer, iktısadidir: Şarkın en güzel ên velûd mıntakası, mallarını piyasalara ihrac edebilecek Şark bölgesi lâyık olduğu refah seviyesine yükselecektir.

* * *

Bugün bu katmerli zaferlerin ve büyük bir istikbalin eşiğinde Erzurumu ve bütün şarkı tebrik ediyoruz. Yalnız bütün Şark mı? Bütün memleket, bu büyük ve derin manalı bayramın cezbesine tutulmuş, seviniyor.

Devlet Reisi, Millî Şefimiz İnönüne, inancımız, büyük millet davalarında gösterdiği isabetten dolayı sonsuzdur.

Dağları deşen, nehirleri atlıyan, Türk sanatı, İnönünün en müşkül anlarda bile sarsılmıyan azminden kuvvet aldı.

YENİ SABAH

Erzurum Valisi Hâşim İşcan

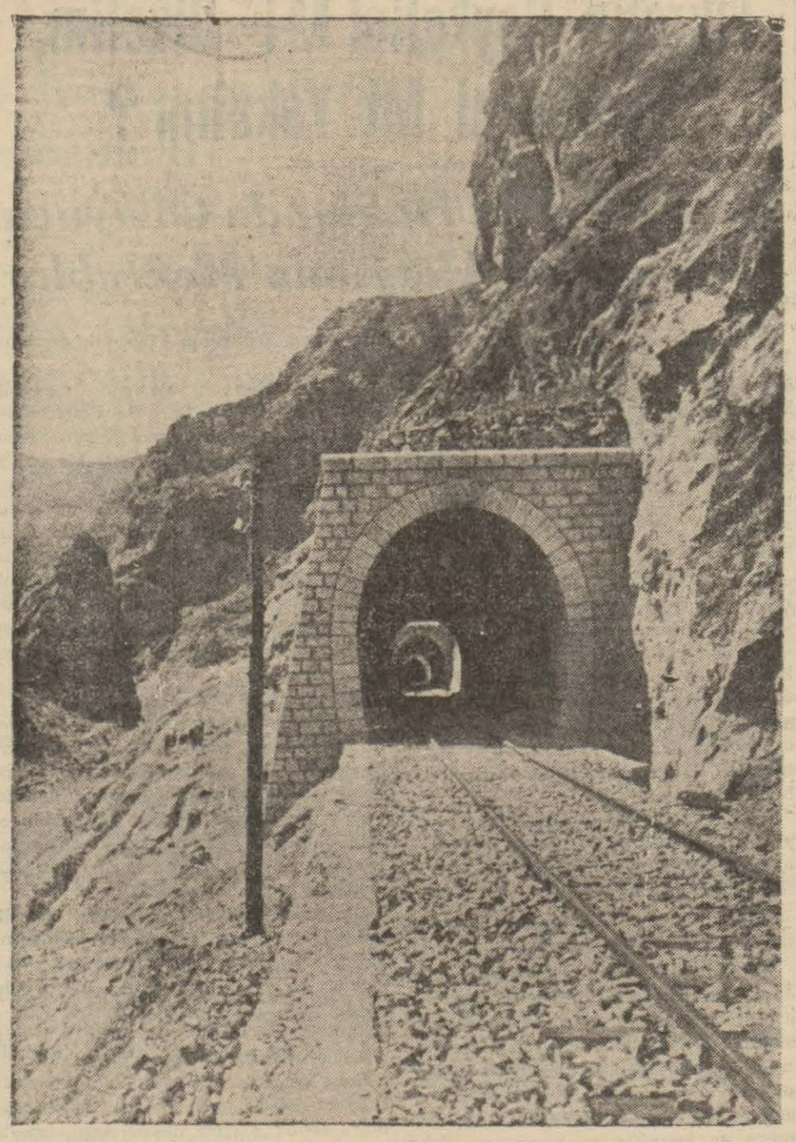

Tren Erzuruma dağları delerek nehirler üzerinden atlıyarak ve Türk sanatkârının mahareti, Türk emeğinin kudreti, ve yalnız Millî Şefin sarsılmaz azmile geldi.

Erzurum İktısaden Yükselmek İçin Ne İstiyor, Ne Bekliyor

Erzurum Nasıl Refaha Kavuşacak

İKTISADÎ İNKİŞAFA DAİR DÜŞÜNCELER :

Dünyanın ve memleketimizin tabiî harikalarından olan Tortum şelâlesinden de bir nebze bahsetmek muvafık olacaktır. Tortum kazası dahilinde ve vilâyet merkezine 110 kilometre mesafede bulunan Tortum şelâlesi mütehassıs mühendislerin ifadelerine nazaran «39000» küsur beygir kuvvetindedir. Bir baraj yapıldığı takdirde bu tabiî kuvvet «160000» beygir kuvvetine çıkabilecektir.

Hâlen bu tabiî manzaraya ve kuvvete ilişilememiştir. Binaenaleyh bu şelâle devletçe ele alındığı takdirde yalnız Erzurumun değil Kars ve Artvin vilâyetlerinin de sanayileştirilme işi ve buna bağlı bütün fennî ve ilmî terakkiyatın çok kolayca bu muhitte teessüsü imkânı hasıl olabilecektir.

Erzurumun kalkınması mevzuunda kış mevsiminin çok uzun sürmesi nazarı itibara alınırsa bilhassa fabrikalar hayatının ve sınaî faaliyetlerin Erzurumun esaslı kalkınmasında âmil olacağı noktasını tebarüz ettirmiş olur.

Iğdırda yetişen pamuğun iplik haline sokulması için Erzurumda bir iplik fabrikasının kurulması bilhassa şehir halkına iş ve faaliyet mevzuu vermesi itibarile çok faydalı olacaktır.

Pancar mahsulleri üzerinde bilhassa üç senedenberi 1200 metre irtifaın fevkinde yapılan denemelerin müsbet ve verimli neticeler hasıl etmesi pancar ve mahsulâtı sınaiyesinin bu mıntakaya sokulma-

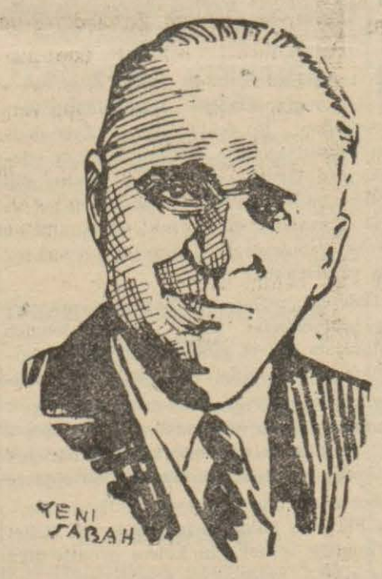

Üçüncü Umumî Müfettiş Tahsin Uzer

noktasından gerek çiftçi ve gerekse kurulacak fabrika itibarile şehir halkına temin edeceği umumî ve maddî faydanın çok yüksek olacağı tabiidir.

Binaenaleyh şeker fabrikasının kurulması vilâyet itibarile çiftçi halkın ve Erzurum şehri itibarile de şehirli halkın kalkınmasında müessir bir vazife görecektir.

Çok kuvvetli mahsulâtı arziyeyi verebilecek vaziyette olan Hasankale ovasının Aras nehrinden irva ve iskası yapıldığı takdirde bu ova çok kuvvetli mahsullerini daha verimli ve daha geniş mikyasta vermek ve bu mahsullerin ihraç emtiası haline gelmesinde âmil olacaktır.

Vilâyet mıntakası dahilinde vilâyet merkezine yakın Ağzı açık ve Kavurma çukuru Oltu kazası dahilinde Balkaya, İspir, Hınıs ve Hasankale kazalarında linyit madenleri ve Oltu, Tortum kazaları dahilinde siyah kehribar madeni mevcuddur. Bunlardan yalnız Ağzıaçık madeni işletilmektedir.

Geçen sene İktısad Vekâleti tarafından Balkaya madeni üzerinde yapılan tetkiklerde bu maden damarının zengin olduğu anlaşılmıştır.

Binaenaleyh bu maden membalarının bir an evvel işletilmesi bir taraftan mahrukat ihtiyacını temin edeceği gibi diğer taraftan topraktan mahrukat noksanı sebebile imsak edilen tezeklerin de topra-

Erzurumun Tarihi

Türk Tarihinin En Eski Şehirlerinden Olan Kahraman Erzurum En Mes'ut Günlerini Yaşıyor

Yazan : Abdürrahim Şerif Beygin
Erzurum Lisesi Tarih Muallimi

Erzurum ovasında (Karaz) ve (Cinis) gibi göylerde bulunan höyüklerin mevcudiyetinden anlaşılıyor ki kablettarihi zamanlarda burada bir medeniyetin hüküm sürdüğü muhakkaktır. Eski devirlerin kültür seviyelerini ve bakır devrine aid âsarı ve Hititlere aid bilgileri bu höyüklerlele diğerlerinden hafriyat ile istihrac edebiliriz. (Karaz) höyüğünden çıkan taş ve toprak işçiliğine aid eserler intıbaatımızı takviye edecek mahiyettedir.

Erzurum tarihinde vesaika istinaden izah edildiği üzere ilk Erzurumun yeri (Karaz) köyüdür. Şimdiki yerinin kuruluşu Milâdın 450 senesinde Bizans İmparatoru (Teodios) tarafından bina edilmiştir (1).

Dokuzuncu asra kadar Erzurum Arablar, Bizanslılar, İranlılar arasında müteaddid muharebelerle birinden birine alınıp verildikten sonra, Oğuz Türklerinin akınlarına maruz kalmış ve Milâdın 1050 senesinde Selçukun torunlarından (İbrahim Inal) Karaza hücum ederek burasını tahrib ettiğinden ahali Erzurumun bulunduğu yer olan (Teodosyopolis) e iltica etmişlerdir. Milâdın 1071 inde Selçuk İmparatoru (Alparslan) Bizanslıları meşhur Malazgird harbinde mağlûp ettikten sonra Erzurum kumandanlarından (Ebülkasım) ı göndermiş ve burada feodal beylik halinde yerleşmiştir. Öldükten sonra yerine oğlu (Ali) geçmiştir. Gürcülerle harb yapmış, o sırada başlamış olan Ehlisalib hücumlarına karşı kanlı boğuşmalara iştirak etmiştir. Ölümünü müteakib oğlu (İzzeddin Saltık) Erzurum emaretini eline almış, muharib, müessis, teşkilâtçı, ilmi seven bir hükümdar olarak şöhret kazanan (İzzeddin Saltık) bir taraftan Gürcülerle, diğer taraftan Trabzon krallarile harblere girişiyor ve zaptettiği yerleri kale ve surlarla çevirerek hududunu Karsın ilerisine kadar genişletmiştir. Milâdın 1188 senesinde öldükten sonra yerine oğlu (Kızılaslan Mehmed) Erzurum emiri olmuş, bu da Gürcülerle müteaddid harbler yapmıştır. Ve Erzurumda çok muhteşem büyük bir bina olan Ulucamii bina ettirdi. Bundan sonra kuvvetlenen Konya Selçukilerinden (Rükneddin Süleyman şah) Erzurumu oğlu (Alâeddinin) elinden alarak Saltık sülâlesini ortadan kaldırdı.

(Rükneddin Süleyman) kardeşi (Miguseddin Tuğrulşahı), Erzurum valisi tayin ettikten sonra kendisi Konyaya hareket etti.

Erzurumun Selçukilerin tarihindeki rolü bununla ehemmiyet kesbetmeğe başlar.

(Mugiseddini Tuğrul Şah) o sıra da ölen kardeşi (Gıyaseddin Keyhüsrev) in yerine Konya padişahlığını elde etmek istiyordu. Halbuki (İzzeddin Keykâvus) padişahlığını ilân ettiğinden (Mugiseddin Tuğrul Şah) bu haksız hareketi önlemek için ordusile Kayseriye gitti. Sivas ve Amasyayı zaptetti.

Bu sırada kendi aleyhine çevrilen entrikalar karşısında âciz bir vaziyette kalarak bir şey elde etmeden Erzuruma döndü. Gürcülerle, Trabzon krallarile müteaddid muharebeler icra etti. Bir taraftan cenubdan Erzuruma doğru genişliyen Eyyubilere karşı da harbler açtı, kazandığı muvaffakiyetler sayesinde Erzurum emaretinin hududunu büyülttü. Öldükten sonra oğlu (Rükneddin Cihanşah) geçti. Erzuruma doğru akınlarını arttıran (Haarizemşah Celâleddin) ile dostluk tesis etti.

O sırada Konyada hükümdar olan (Alâeddin Keykubad) Anadolunun birliğini temin için hısım ve akrabaları elinde bulunan ve feodal şekilde hüküm süren vilâyetleri zaptetmeğe başlamıştı. Bu meyanda Erzurumu da ele geçirmek istiyordu. Bu cihetten (Rükneddin Cihanşah) amcasına karşı istiklâlini muhafaza etmek için Harzem sultanından muavenet talep etti. Çoktanberi Selçukilerin arazisini zaptetmek arzusunda bulunan Harzem sultanı bu yardımı kabul etti. (Alâeddin Keykubad) Eyyubilerin sultanı (Melik Eşref) ile birlikte Harzemilere karşı (Yasıçimen) mevkiinde yaptığı harbde büyük bir muzafferiyet kazanarak yeğenini esir etti. Bozulan düşman kuvvetlerini takib ederek Erzurumu zaptetti. Bundan sonra Gürcülerden Tortum ve havalisini [illegible]. O sıra da (Cengizhanın) orduları Harizemileri baştan başa mağlûp ettiğinden Moğol süvarileri Selçuk hududunda görünmeğe başladı. Bu dar zamanda (Alâeddin Keykubad) oğlu (Gıyaseddin Keyhüsrev) tarafından zehirlenerek öldürüldü.

Baba katili olan bu zat fena idaresile Selçuk devletinin sarsılmasına sebeb oldu. Hele (Baba İshakın) çıkarmış olduğu isyanı bir türlü bastıramıyordu. Nihayet Erzurumun yerli kolu askerlerinin sayesinde bu korkunç isyan teskin edildi. Milâdın 1242 senesinde Moğollar Erzurumu dehşetli bir surette muhasara ile kanlı boğuşmalar yaptıktan sonra aldılar. Ele geçen halkı öldürerek birçok mezalim yaptılar.

Moğollar bundan sonra Konya'ya kadar geçtikleri yerleri yakıp yıktıktan sonra (Gıyaseddin Keyhüsrev) Moğollara karşı her türlü müdafaanın imkânsızlığını anladı. Erzurumda oturan Moğol kumandanı (Baycu Nuvin) ile ağır bir musalâha aktederek himayelerini kabule mecbur oldu. Selçuk devletinin idaresini kontrol altına almak için Moğollar Anadoluya umumî nazırlar göndermeğe başladılar. Bir taraftan da Selçuk sultanları arasında bir takım saltanat kavgaları ihdas ederek bu devletin iyice zayıflamasına çalıştılar. Moğollar, Selçukilerin siyasî hududlarının mülkiyetini tanımışlarsa da hakikati halde Anadolu İlhanilerin himayesinde idi. Erzurum Hicrî 690 senesine kadar Selçukilerin gölge haline düşen idaresinde kalmış, bundan sonra Konya ile irtibatını keserek İlhanilerin idaresinde bir takım Selçuk beyleri elinde kalmıştır. Hicrî 727 den sonra Kayseriye kadar hüküm süren (Ertena) namında muktedir ve faal bir hükümdarın idaresinde bulundu. Bir müddet sonra Erzurum Karakoyunluların idaresine geçti. İran ve Kafkasya havalisini zaptetden Timürlenk Erzurum üzerine yürüyerek Karakoyun ümerasını bu şehirden kaçırdı. Erzurum epey müddet Timürlengin üssülharekesi olarak epeyce mühim rol oynadıktan sonra bu cihangirin Semerkanda çekilip ölümünden sonra memleketi oğulları arasında taksime duçar oldu. Bu sırada kuvvetlenen Akkoyunlular, Timurlenk zadelerin elinden şarkî Anadoluyu aldıklarından Erzurum da bu meyanda sa-lındı.

(1) Bu hususta fazla malûmat edinmek istiyenler Erzurum tarihine müracaat etmelidir.

ğa verilmesi suretile mahsullerin zayıf alınmasında müessir bir hal alan vaziyetin önüne geçilmiş olacaktır.

Palandöken mıntakasının bilhassa Hınısa müteveccih aksamı üzerinde petrol alâmetleri veren yerler mevcuddur. İktısad Vekâleti tarafından bu mevzu ele alınmıştır. Tetkikat yapılmaktadır.

İspir kazasında da petrol ve müştakkatı alâmetleri veren yerler mevcuddur.

Hasankale kaza merkezinde mazot vardır. İktısad Vekâleti tarafından tetkik ettirilmektedir.

Hasankale merkezinde derecesi kırk, Ilıcada otuz sekiz dereceli şifaî hassayı haiz ve Köprüköy civarında yine Deliçermik namile anılan Kükürtlü sular, ve ayrıca vilâyet bölgesinin muhtelif mahallerinde maden suları vardır.

Bunların daha fennî esaslar dahilinde halk ihtiyacına arzedilmeleri ve bilhassa devlet elile ve daha şümullü esaslar dahilinde işletilmeleri şayanı mütaleadır.

Erzurumun kalkınması işinde bilhassa dericiliğin, bilhassa hayvan mahsullerinin bu bölge dahilinde yetişmiş olması sebeblerile faydalı bir mevzu olacağı düşünülebilir. Bu takdirde deri mahsulleri üzerinde faydalı neticeler alınmasile halkın bu mahsuller üzerindeki verimi arttırmasında menfaat görmek suretile hayvancılığa daha fazla ehemmiyet vereceği tabiidir.

Yine hayvanatın mebzul nisbette yetiştirilmesinden soğuk et sanayiinin de bu mıntakada tessüsü bahusus şimendiferin de artık Erzuruma gelmiş olmasından nakliyatın daha süratli yapılması imkânlarının husul bulması cihetile muvafık ve yerinde bir tedbir olur.

Şehrin halihazır vaziyetini gösteren haritası Bay Sabri Söyler ve plânı da ilim hayatında mühim bir mevzu almış olan Bay Lamber tarafından yapılmıştır. Hâlen bu plân üzerinde maddî imkânların verdiği kudret nisbetinde çalışılmaktadır.

Binaenaleyh şehrin hayatına yeni veçhe verecek olan fabrikaların bu muhitte yapılması imkânları hasıl olduğu zaman elde mevcud plânda tesbit edilen sahalara konması imkânı da mevcuddur.

Hulâsa vilâyet bölgesi ve şehir itibarile esaslı kalkınmanın yukarıda arzedilen sınaî müesseselerin bir an evvel yapılması ve Aras nehrinden alınacak kollarla Hasankale ovasının sulama tertibatının vücud bulmasile husul bulacağı mütaleasını serdetmiş bulunuyoruz.

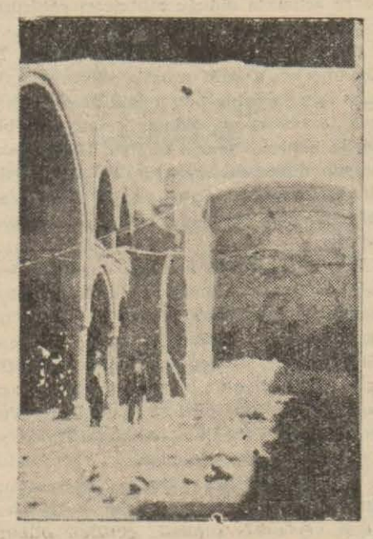

Erzurumun en değerli eserlerinden Çifteminarenin içden görünüşü

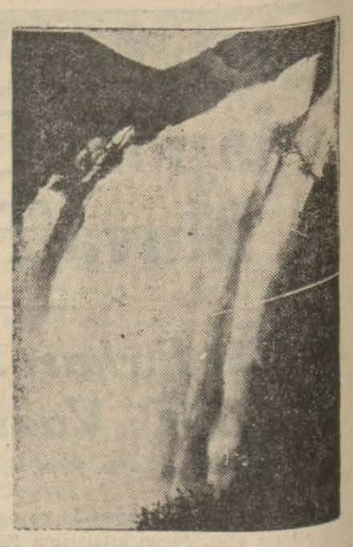

Tortum şelâlesi bütün şark bölgesini nura kavuşturacak kuvvettedir. Erzuruma treni getiren ellerden Himmet bekliyoruz

Erzurum Demiryolu Hakkında Malûmat

ŞİMENDİFER İNŞAATI :

Erzurum - Sivas hattının Erzurum vilâyeti dahilindeki kısmı «95» kilometredir. Bu inşaata 935 senesinde başlanmıştır. «95» kilometrelik kısmın bedeli «6560000» liradır.

Aşkale ve Erzurumda büyük ve teşkilâtlı istasyonlar mevcuddur.

Aşkale istasyonu on parça binadan ibarettir. Bu binaların ve istasyon tesisatının bedeli «340000» liradır.

Erzurum istasyonu on sekiz parçadan ibarettir. Bedeli «1100000» liradır.

İstasyon ve binaları hâlen yapılmakta ise de bu inşaat 1940 senesinde tamamlanacaktır.

Binaenaleyh, umumî müvazenenin son dört sene zarfında Erzurum vilâyeti dahilinde gerek Nafıa ve binalar ve gerekse şimendifer inşaatında sarfettiği paranın yekûnu «9176180» liradır.

İÇKİSİZ SAZ
BORSA KIRAATHANESİNDE
Ramazan münasebetile her akşam: Tanınmış san'atkârlardan müteşekkil mükemmel SAZ HEYETİ zengin programlarına devam etmektedir. Kıraathanemiz nezih ailelerin salonudur.
Telefon : 22308

Erzurumda umran hareketi başladı. Resimde yeni açılan Cümhuriyet caddesini görüyorsunuz.

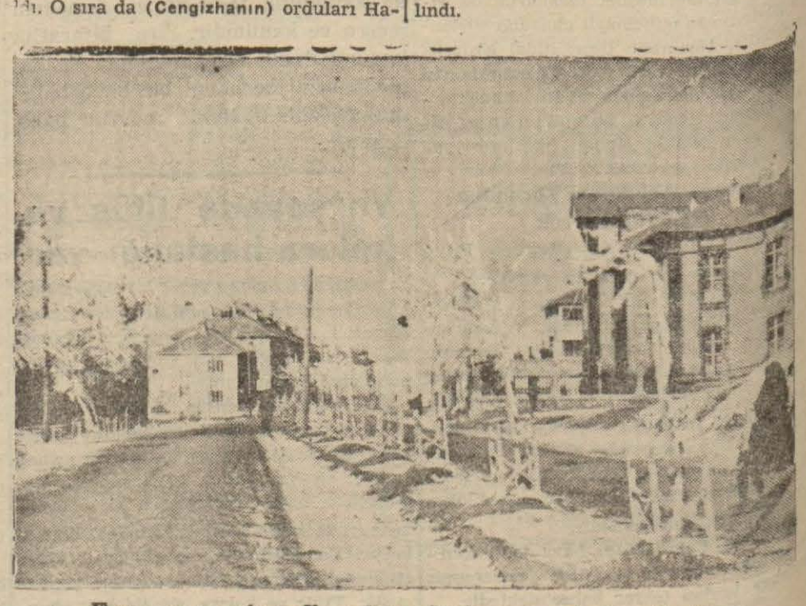

Erzurum sekiz yedi ay kar altında kalır. Resim ağaçları çiçeklenmiş olarak gösteriyor.

ESKİ RAMAZAN GECELERİ

Yazan(Selim Nüzhet Gerçek

Çalgılı Kahveler

— 3 —

Çalgılı Kahvelerde Çalgı Çalma Da Bir Merasime Tâbidi

Eski bir tulumba takımı.

Gömleğin üstünde camadan denilen işlemeli açık bir yelek giyilir. Bunun üstüne giyilen mintan çuhadan ve kollu bir cepken şeklindedir. Ve arkası işlenmiştir. Bir de kukuletası vardır. Mintanın omuzlarında da apulet makamında sırma ile semtin tulumbasının ismi yazılıdır. Sol kolda taşınan dört sırma da mahallenin tulumbasının reisi olduğuna işarettir. Başında fes vardır. Ayağında da yumurta ökçeli, sivri burunlu bir nevi iskarpin.

Meydancılar paçası bolca siyah düz pantalon giyerler. Üstüne yandan düğmeli bir gömlek ve dar bir yün kuşak sararlar. Mintan giymezler. Yalnız beyaz bir peştemal bağlarlar. Başlarında sıfır kalıblı vişne çürüğü renginde, dublin püskküllü sağa mail bir fes vardır. Saçlar sol taraftan güvercin kanadı şeklinde gözükür. Meydancılar kuşaklarının sağ tarafına bafondan kuş başlı bir çekecek takarlar. Bu giydikleri yemeninin arkasını çekmek içindir. Bu yemeniler gayet ince ve hafif yapılmıştır. 25 dirhemi geçmemesi şarttır. Oçakçı da ayni şekilde giyinir.

Bu çalgılı kahvelerde diğer mahalle kahveleri gibi birer de berber köşesi vardır. Fakat ramazanda çalgı zamanlarında kaldırılır. Mahalle kahvelerindeki daima mevcuddur.

Bu berber köşelerinde duvarda müdevver saplı cevizden yapılmış bir ayna tersine çevrilmiş olarak durur. Ve bu berber aynasının üst başında sitil denilen baş yıkamak için altından musluklu maşraba gibi bir şey darağacı tabir olunan bir demire asılıdır. Berber sandalyesi, bir endam aynası, bir camekân, bir tezgâh bu dükkânın bütün eşyasını teşkil eder. Camekânda ayni zamanda hacamat eşyası olan ufak boynuzlar ve şişeler le sülükler ve diş çekecek müteaddid küçük kerpetenler vardır. Camekânin çalgıcıları yerlerine otururlar ve sair levazıma tahsis olunur.

Berberin aynası üstünde ekseriyetle şu türlü levhalara da tesadüf olunur:

Hamdililah ol Hüdaya verdi bize devleti
Hazreti Selman-ı Paktir pirimizin şöhreti
Hazreti Fahri Resulün berberiydi ol zatı pak
Gafil olma gel tıraş ol eyle icra sünneti.

Bu kahvelerin müşterileri de avar mahalle tulumbacıları olduğu gibi cuma geceleri bazı bahriye ef adı ve askerî idadiyeliler de gelirdi. Bunlar kahveye gelirlerken resmî elbiselerinin üstüne bir sivil ceket giyerler ve kahvenin içinde inzibat memurlarının gözüne çarpmıyacak bir tarafta otururlardı. Meselâ kahvenin arkalarında küçük bahçelerde veyahud kahvelerin yüksek bölmelerinde otururlardı.

Çalgıyı ve çalgı esnasında söylenen şiirleri dinlemeğe meraklı olanlar pek çoktu. Bilhassa bu delikanlılar arasında çok güzel iki telli, zeybek ve diğer millî havalar oynıyanlar vardı.

Kış mevsiminde bazı cuma geceleri de tertib olunmakla beraber bu kahvelerde çalgının ramazanlara tahsis edildiğini söylemiştik.

Ramazan gelir gelmez bütün hazırlıkları ikmal edilen bu kahveler ikindiye kadar kapalı kalır, sonra açılırdı. Derhal ortalık temizlenir, toz alınır, iskemleler sıralanırdı. Bu işler iftardan bir saat evvele kadar bitirilmeliydi. İftardan sonra kahvenin çalgıcıları yerlerin eotururlar ve yatsıdan evvel kısa bir fasıl yaparlardı. Namaz vakti susan çalgıcılar namazı müteakib tekrar çalmağa başlarlar ve gece yarısına kadar devam ederlerdi. Hattâ sahur vaktinden bir az evvele kadar devam edenleri de vardı.

Çalgı çalma şekli böyle idi. İptida "Çığırma,, denilen bir hava çalınır, sonra ayrıca bir sıra gözetmeden o gecenin ilhamına göre birkaç mani, birkaç semaî. birkaç koşma, birkaç divan, birkaç destan söylenirdi.

Bunları tertiple mükellef olan çığırtkan herhangi parçayı istiyorsa ona uygun bir mani söyliyerek çalgıcıları o parçaya uygun havayı, yani söylenecek parçanın girizgâhını çalmağa davet ederdi.

Birkaç misal verelim:

Semaî için davet

Semaî

Vurdu felek sillesin dört dolaştım semayı.
Şu mâninin peşinden bağlayıver semaî.

Dikilide Yeniden İki Zelzele Oldu

İzmir, 15 (A.A.) — Dün Dikilide yeniden birkaç saniye süren iki zelzele olmuştur. İzmir valisi ile birlikte zelzele sahasında tetkikat yapan Kızılay umumî reisi ve umumî müfettişi tetkiklerini bitirerek dün akşam İzmire dönmüşlerdir. Kızılay umumî reisi doktor Hüsameddin Kural yaptığı beyanatta Dikili ile tamamen yıkılmış olan diğer sahaların yeniden inşasının jeolojik tetkikler yapmakta olan heyetin tetkiklerini bitirdikten sonra mümkün olabileceğini, bugünkü işin felâketzedelerin kış mevsimine kadar serî ve mümkün mertebe sıhhî surette iskânlarını temin etmek olduğunu söylemiştir. Heyet Ankaraya döndükten sonra alınacak tedbirler hakkında daha esaslı kararlar verilecektir.

Felâketzedelere Yardım

İzmir, 15 (A.A.) — Dün akşam halkevi temsil kolu tarafından Dikili felâketzedeleri menfaatine halkevi salonunda Sekizinci piyesi temsil edilmiş ve bu temsil pek büyük bir rağbet görmüştür. Piyes bu akşam tekrar temsil edilecektir.

Bugün Kültürparkta açık hava tiyatrosunda yine Dikili felâketzedeleri menfaatine bir de orta oyunu verilmiştir.

Balıkesirde Yardım Faaliyeti

Balıkesir, 15 (A.A.) — Dikili kazasile vilâyetimizin Armutova ve Gömeç nahiyeleri zelzele felâketzedelerine şehrimiz namına yapılacak yardım için teşkil edilmiş olan heyetler devamlı bir surette çalışmaktadırlar. Balıkesiriller felâketzede kardeşlerimiz için ellerinden gelen yardımları esirgememektedir. Halkın bu içten alâkası teberrüatın mühim bir mikdara varacağını ümit ettirmektedir.

Koşma için davet

Koşma

Pek küçükken başladım yangınlara koşmaya.
Şu mâninin arkasını bağlayıver koşmaya.

Divan için davet

Divan

Boru çalar askere, tabur çıkar divana
Şu mâninin arkasını bağlayıver divana.

Destan için davet

Destan

Yare yüzük almağa girdim ben bedestana.
Efendi lûtfedecek, çevir havayı destana.

Bu maniler ekseriyetle müşteriler arasında bulunan ve güzel okumakla tanınmış olanları davet içindir. Çığırtkan manisini okurken o zatı gösterir, böylece davet olunanlar okumağa başlarlardı. Bazan, kendilerini biraz satmak için, şu suretle hareket ederlerdi.

Efendim huu... nasibim buu... tecelli, taksirat yahu
Ciğer yandı kebab oldu, aman dostlar bana bir su.

Derhal su getirilir, okuyacak zat bir yudum içtikten sonra başlardı.. Bazan işi lâtifeye dökmek için şu suretle başlamak mutaddı:

Efendim hoş, nasibim boş, tecelli taksirat mayhoş
İçip aşkın şarabını bu şeb ben olmuşum sarhoş.

Bunu müteakib sesi perdelemek için bir iki öksürdükten sonra okunacak havaya başlanırdı. Okuyanlar eğer muvaffak olamazlarsa çığırtkan derhal müdahale ederek işi tatlıya bağlardı. Her parça bittikçe, muvaffak olan bir okuyucu, herhangi bir girizgâh ile sözü başka bir havaya bağlıyabilir.

(Devamı var)

Türkçeye çeviren: HÜSEYİN CAHİD YALÇIN

Sosyal Demokrasi Hareketi Ve Yahudilik Âlemi

— 16 —

O zaman, endişe verici kablelvuku hisler ve elemli bir korku beni istilâ etti. Hodgâmlığın ve kinin ilham ettiği bir mezheb karşısında bulunuyordum. Bu zaferi riyazî bir katiyetle kazanmak üzere hesablanmıştı; fakat bu zafer beşeriyete öldürücü bir darbe indirecekti.

İki arada, bu yıkıcı mezheb ile bir kavmin o zamana kadar bence adetâ meçhul kalmış olan hususî bir vasfı arasında mevcud münasebetleri keşfettim.

Sosyal - Demokrasinin gizli gayelerinin, binaenaleyh hakikatte takib ettiği gayelerin anahtarlarını bize ancak Yahudilerin ne olduklarını bilmek verebilir.

Bu kavmi tanımak bu partinin gayeleri ve niyetleri hakkında gözlerimizi kör eden yanlış fikirler bağını söküp atmak demektir. Onun sosyal mesele hakkında o bulutlu ve karmakarışık beyanatı arasından marksclığın çirkin ve mütekâllis çehresinin meydana çıktığı görülür.

***

Yahudi kelimesinin bende ilk defa olarak hususî bir takım fikirler uyandırması hangi devrede vukua geldiğini tayin etmek benim için bugün imkânsız değilse de zordur.

Babamın sağlığında bu kelimenin bizim evde talâffuz edildiğini hatırlamıyorum. Zannediyorum ki bu muhterem adam bu ismi hususî bir tevir ve eda ile telâffuz edecek kimseleri geri adamlar gibi telâkki edecekti. Yaşadıkça, nihayet az çok sarih bir kozmopolitliğe meyletmişti. Bu temayül onun gayet metin millî kanaatlerine rağmen müfekkiresine hâkim olduktan başka benim üzerimde bile tesir yapmıştı.

Mektebde hiç bir şey evde aldığım fikirleri tadile beni sevketmedi.

Realschule'de genç bir Yahudi ile tanıştım. Buna karşı muamelelerimizde hepimiz kendimize dikkat ediyorduk. Fakat bunun sebebi muhtelif birtakım hâdiselerin onun ketumluğu hakkında bize mahdud bir itimad vermiş olmasından ibaretti. Zaten ne arkadaşlarım, ne ben bu vakadan hususî birtakım teoriler çıkarmadık.

Ancak on dört, on beş yaşına geldiğim zamandır ki, hele siyasetten bahsedildiği sıralarda, sık sık Yahudi kelimesini duymağa başladım. Bu sözler bende hafif bir itiraz hamlesi uyandırıyorlardı. Dinî mezhebler münasebetile kavgalara şahid olduğum vakit içimde uyanan nahoş hisleri bu münasebetle de duymaktan kendimi menedemiyordum.

O devrede ben meseleyi başka bir manzara altında görüyordum.

Linz'de pek az Yahudi vardı. Asırlarca müddet, bunlar haricen Avrupalılaşmışlardı. Sair insanlara benziyorlardı. Hattâ ben onları Alman zannediyordum. Bu zehabın manasızlığının farkında değildim. Çünkü, onlarla bizim aramızdaki yegâne farkın onlardaki yabancı dinden ibaret olduğu fikrindeydim. İtikadlarından dolayı zulümlere maruz kaldıkları kanaatini beslediğim için, aleyhlerindeki nahoş sözler bana bir antipati telkin ediyorlardı. Bu his bazan nefret derecesine varıyordu.

O zamanlar Yahudilerin sistematik muarızları bulunabileceğini hiç aklıma getirmiyordum.

İşte Viyanaya böyle geldim.

Mimarî sahasındaki ihtisaslarımın bolluğu içinde bulunduğum, kendi mukadderatımın ağırlığı altında ezildiğim için, ilk zamanlarda bu muazzam şehrin nüfusunu teşkil eden muhtelif tabakalar hakkında gözüme hiç bir şey ilişmedi. O zamanlar Viyanada iki milyon nufusda iki yüz bin kadar Yahudi bulunmakla beraber, bunların farkına varmıyordum, ilk haftalar gözlerim ve müfekkirem o kadar yeni kıymet ve fikirlerin girişdikleri hücuma mukavemet edecek kudrette değildiler. İçimde yavaş yavaş sükûnet teessüs ettiği, bu hümmalı hayaller berraklaşmağa başladığı ve Yahudi meselesile karşılaştığım zamandır ki etrafımı ihata eden dünyaya daha dikkatle bakmayı düşündüm.

Yahudi meselesile tanışmam tarzının bana bilhassa hoş geldiği iddiasında değilim. Ben henüz Yahudiyi başka bir mezhebe mensub adamdan ibaret telâkki ediyordum ve dinî mülâhazalardan çıkmış her türlü düşmanlığı müsaadekârlık ve insaniyet namına takbih etmekten geri kalmıyordum. Bilhassa, Viyananın Yahudi aleyhdarı matbuatı bana büyük bir medenî milletin ananelerine yakışmaz gibi geliyordu. Orta çağlara çıkan ve tekerrürü bence hiç arzu edilmiyen bazı vukuatın hatırası zihnime musallat olmuştu. Bahsettiğim gazeteler birinci derecede organlar telâkki edilmiyorlardı. Niçin? O zaman bunu ben de doğruca bilmiyordum. Onun için, bunları, yanlış olsa bile, takarrür etmiş bir prensib vaziyeti olmaktan ziyade hiddet ve hasedin semereleri gibi düşünüyordum.

Hakikî büyük matbuatın bu hücumlara mukabele hususunda fikrime son derece daha muvafık bir şekil ihtiyar etmeleri bu kanaatimi bende takviye etti. Bana daha takdire lâyık görünen şey bu matbuatın, aleyhimdeki hücumları, onlardan hiç bahsetmiyerek sükût ile öldürmeleri idi.

Dünyaya şamil matbuat denilen gazeteleri "Neue Freie Presse, Wiener Tagblatt, ilh.. devamlı surette okudum. Okuyucularına bol bol malûmat vermeleri, ve meseleleri gayet bitarafıkla tevsik eylemeleri beni hayrette bıraktı. Bu matbuatın kibar tavrını beğeniyordum. Yalnız, tumturaklı üslûbu beni daima memnun etmiyor, hattâ bende nahoş tesir bırakıyordu. Fakat bu kusur bütün bu büyük kozmopolit şehre can veren çırpıntılı hayatın neticesi olabilirdi.

O zamanlar, Viyanayı bu türlü bir şehir telâkki ettiğim için, kendi kendime bulduğum izahatın bir mazeret teşkil edebileceğini düşünüyordum.

Fakat bana sık sık çarpan şey bu matbuatın hükûmete hayasız bir surette kur yapması idi. Hofburg'da küçücük bir vaka cereyan etmezdi ki okuyuculara ya hummalı bir şevk ve galeyan büyük bir yeis ve keder gösteren tabirlerle hikâye edilmesin. Hele gelmiş geçmiş bütün devirlerin "en âkil hükümdar,, ı mevzuu bahsolduğu zaman, bu sözler dişisini teshir için kızma devrinde bir kuşun yaptığı dansı hatırlatıyordu.

Bütün bunlar bana bir gösteriş gibi geldi.

Bu müşahade liberal demokrasi hakkında beslediğim fikrin üzerine birtakım gölgeler serpti.

Sarayın teveccühünü hem de bu kadar yüzsüz bir surette kazanmağa çalışmak milletin şeref ve haysiyetini pek hiçe saymaktı.

İşte Viyananın **Büyük** matbuatı ile münasebatımı karartan ilk bulut bu oldu.

Evvelce her zaman yaptığım gibi, Almanyada gerek siyasette gerek sosyal hayatta cereyan eden şeylerin hepsini Viyanada büyük bir ihtiras ile takib ediyordum. Reich'ın yükselmesini Avusturya devletinin müsab bulunduğu rahavet hastalığile gurur ve hayranlıkla mukayese ediyordum. Fakat Reich'ın haricî siyasetinin muvaffakiyetleri bana hiç pürüzsüz bir keyif ve neşe veriyorsa da dahilleki siyasi hayat bu kadar sevindirici bir mahiyette değildi. Çok kere beni pek siddetli endişelere düşürüyordu. O devirde, ikinci Guillaume aleyhindeki mücadeleyi tasvib etmiyordum. Onu yalnız Almanya imparatoru değil bilhassa Alman donanmasının yaratıcısı telâkki etmekteydim. **Devamı var**

Ve.. dayanamadı; sordu:

— Ağam, bu ne güzel börek ve gözleme.

— Âfiyet olsun..

— Ağzında eriyor insanın..

— .....

— Hayatımda böyle güzel yemek yemedim...

— .....

— Ne güzel yapmışlar...

Gemici, bu yiyeceklerin sarayda yapıldığını bilmiyordu. Birinci Haleb hadidi yağile yapılan bu Nemse böreğini ve Kavak gözlemesini saraydan gayri hiç bir yerde yapamazlardı.

Veliahd Aziz efendi boğazına düşkün bir adamdı. Pehlivan ve sporcu olduğu için dünyanın en nefis yemeklerini yerdi.

Aziz efendi, bir oturuşta altı okkalık kuzuyu yerdi. Sofrasında yemek bol ve çeşidli idi.

Arnavutoğlunun, bir tablası vardı. Pehlivanın bu hususi tablasında tatlıların, etlerin envaı bulunurdu.

Veliahdın en çok sevdiği Kavak gözlemesi, Nemse böreği, sarıburma idi.

Hiç bir şehzadenin sarayında, Aziz efendide olduğu gibi yemek pişmezdi. Onlar da güzel yer ve içerlerdi.

Fakat; veliahdin sarayındaki yemekler muhakkak hepsinden üstün ve çeşidli olurdu. Çünkü; veliahd, diğer şehzadeler gibi içki kullanmaz, çubuk çekmezdi. Yalnız midesine düşkündü.

Bol ayran içer, demirhindi şerbetine bayılırdı...

Aziz efendi, içki yerine şerbet içerdi. Hele, ayran eksik olmazdı. Yaz ve kış saray kilerinde buzlu ayran olurdu.

Gemici bir iki lokma daha alabildi. Lâkin, Arnavutoğlu ile ağası denizin verdiği boşaltıcı ve temizleyici havanın tesirile ha bre yediler...

Bir aralık, gemici, ağaların çok iştihalı yemek yediklerine bayıldı ve, şunları mırıldandı:

— Ağam; görüyorsunuz ya, rakıdan bizim kursağımız bozulmuş... Fazla yiyemiyoruz...

— Ya, rakı berbad eder insanı...

— Maşallah, siz nekadar çok ve iştihalı yiyorsunuz?

— Hadmolsun...

— Ağam, eğer siz gemici olsaydınız, kaptan, size ekmek yetiştiremezdi...

— .....

SULTAN AZİZ NASIL PEHLİVAN OLDU?

No: 71

YAZAN : *M. Sami KARAYEL*

— Bereket versin bizim karnımız rakı ile doluyor...

— .....

Kahvaltılar edildi, kahveler içildi, gün epeyce geçmiş, vakit öğleye geliyordu. Dümende bulunan gemici de olduğu yerde uyuyordu. Çünkü, zavallı adam gece yarısındanberi yeke elinde bir yandan kafayı tutuyor, bir yandan da gemiye yol veriyordu.

Gemicinin gözleri başaltındaki kamaranın kapısında idi. Kaptanın bir an evvel kalkıp gelmesini bekliyordu.

Eğer, kaptan kalkıp gelirse yakasını vazifeden kurtaracak ve gidip yatacaktı. Neden sonra, başaltı kamarasının kapısı açıldı. İri kellesi ve ensesile kaptanın evvelâ yüzü görüldü.

Etrafa bir göz attıktan sonra, iri sesile bağırdı:

— Üle, Hüseyin, buraya gel...

Gemicinin birisi bu sesi alır almaz, yerinden oynamış bir kaya gibi yuvarlanarak kaptana doğru seyirtti.

Kaptan soruyordu:

— Hava nasıl?..

— İyi kaptan!...

— Yine gün batıdan mı işliyor hava?.

— Evet, kaptan!..

— Nereyi tuttuk dersiniz?..

— Ayancık ağzındayız...

— İyi... Misafirler kalktı mı?.

— Erkenden kalktılar..

— Kahvaltı ettiler mi?..

— Evet...

— İstirahatleri yerinde mi?.

— Her şeyleri rahat kaptan...

— Ben de geliyorum...

Diyerek tekrar kamarasına girdi. Kaptanın gözleri kıpkırmızı olmuştu. Rakıdan yüzü gözü şişmişti.

Esasen, iri ve kuvvetli bir adam olan kaptan eğer rakıya düşkün bir adam olmamış olsaydı cidden pehlivanlıkta tehlikeli bir adam sayılabilirdi.

Fakat; gemicilik ruhu onun tam bir pehlivan olmasına mani idi. Lâkin, çok kuvvetli bir yaradılışa malik olduğu cihetle akranının fevkinde idi.

Bu sebeble; kaptanı İneboluda ve civarı vilâyetler pehlivanları içinde yenen yoktu. Herkes de kaptanın böyle olduğunu biliyordu. Baba çok, hovardameşreb ruhlu bir adamdı.

Çok geçmedi, kaptan elini yüzünü yıkadıktan sonra, kıç güvertesine geldi. Selâm verip dümeni kullanan gemiciye yaklaştı ve gülerek:

— Ülen Mehmed, ne o, gözlerin kapanıyor..

— .....

— Uykun mu geldi?..

— .....

— Geç kaldım değil mi?..

— Ne yapalım, bu uşaklardan biri yetişmiyor ki... Geminin seyri seninle bana kalıyor...

— .....

— Akşam fazla kaçırmışız...

— .....

— Haydi bakalım, git keyfine bak... Sana, gece yarısına kadar müsaade..

Dümen yekesine yapıştı ve, Arnavutoğluna dönerek:

— Ağam, inşallah rahat ettiniz..

— Teşekkür ederim kaptan, çok rahat ettik..

— Bir emriniz varsa, söyleyiniz çocuklar yapsın!..

— Teşekkür ederim...

— Hava, çok keyifli... İnşallah rahatça İneboluya varacağız.

— İnşallah...

— Her vakit Karadenizde böyle hava bulunmaz...

— .....

— Akşam fazla kaçırmışız...

— .....

— Öbür gün de güreşeceğiz...

— .....

— Fakat; beni yenemezler... Okkalarla içsem vız gelir onlar bana!..

(Devamı var)

Hikâye

Kâğıtçı Bensiyon

Yazan: Cevad Tevfik ENSON

Günlerden cumartesi.. bugün de Bensiyon ne dükkânını açar.. ne sigara içer, ne de ateş yakar.

Kuzguncukta, babasından kalan üç katlı evde oturup etrafı seyrederek keyfediyordu.

Babası Salamon David hahamdı. Oğlunu da haham yapmak istiyordu. Fakat Bensiyon hahamlıkla ancak bir apartman yapabileceğini kestirdiğinden ilk mektebi bitirir bitirmez kâğıdcılığa atıldı. Babasının meslegini bir türlü beğenmemişti. Sabahdan.. kalkıp mezbahada et damgalamak.. tavuk kesmek!.. Her nedense onun işine gelmemişti.

Bensiyon, Balatta, bir kâğıdcı dükkânında çırak oldu. Kâğıdcılık deyip geçmeyiniz. Bu zannettiğiniz kadar kolay bir meslek değildir. Kilo ile alınan kâğıdların içinden Yüksekkaldırımdaki kitabcı dükkânlarını süsliyecek almanakları, Balıkpazarına gidecek kesekâğıdlarını ayırmak mühim bir iştir.

Bensiyon, on dokuz yaşında kâğıdcılığın bütün hilelerini öğrenmişti. Babası ölmeden, onu yetim bir haham kızile evlendirdi. Küçük yaşta anasız kalan Bensiyon, babasını da çok geçmeden kaybetti.

Bensiyonun açıkgöz bir çocuk olduğunu anlıyan kâğıdcı, onu, ortaklığa kabul etti. Artık, Bensiyon, refah ve saadet içinde yaşamağa başladı. Çok para kazanıyordu. Fakat babasının öldüğü Kuzguncuktaki evden bir türlü ayrılmadı. O da, babası gibi orada ölmeyi aklına koymuştu. Karısı ikiz doğurdu. Hem de, biri kız biri erkek: Nesimiko.. Raşel.

Bensiyon, Tozkoparandaki apartmanın temelini atarken ortağı da can çekişiyordu. Pazartesi günü dükkâna geldiği zaman onun öldüğünü haber aldı. Tabiî, ölenin ailesine birkaç para vererek dükkâna sahib olmuştu.

***

Şimdi altmış yaşında olan kâğıdcı bu cumartesi gününde hayatını bir sinema şeridi gibi gözden geçirerek dala kalmıştı.

Raşeli, on beş bin lira drahoma ile zengin bir Gürcü Yahudisinin oğluna vermişti. Jozef, çorab stokile vaziyeti çok iyi idi. Bensiyon, kızını verdiği zaman ona:

— Oğlum.. Jozef!.. İşini bilen ticarette daima kazanır. Fakat açıkgözlük büsbütün başka bir şeydir. Ben, açıkgözlük yüzünden zengin oldum. Açıkgöz olmağa çalış. Kuruşa dikkat et; lira kendi kendine dikkat eder.

Bensiyon efendi Raşele on beş bin lira vermişti. Fakat Nesimi evlendirirken de yirmi bin lira aldı. Oğluna verilen bu paranın beş binini kâğıdcı dükkânının sermayesine ilâve etti. On beş bin lirayı da az faiz veren bir bankaya koydu. Dükkânı da çok sevdiği oğluna terkederek apartmanlarla dükkânların aylıklarını toplama işile meşgul olmağa başladı.

Tozkoparandaki apartmanın yanına iki kübik evceğiz yapılmıştı. Adada beş ev.. Balatta üç ev, yedi dükkân... Bunlarla uğraşmak başlıbaşına bir işti. Eğer işlerini erken bitirirse Kuzguncuğun merkez kıraethanesinde sarraf Hayimle cimdallı oynardı. O, bu oyunda Kuzguncuğun şampiyonu idi. Zaten başka oyun da bilmezdi.

Bugün Bensiyon çok neşeli gözüküyor. Hamursuz bayramı gelmişti. On senedenberi kelepir fiyatla satın aldığı hamursuz kâğıdlarını Salamonun haberi olmadan satmıştı. Zavallı, Salamon da mütemadiyen kâğıd hazırlıyordu.

Hamursuzlar, Bensiyonun ucuz sattığı renkli renkli kâğıdlara sarılarak satıldı. Salamon da beş bin lira zarar etti. Bayram günü Bensiyon efendi fraktan bozma ceketini, dokuz sene evvel müstamel olarak satın aldığı raye pantalonunun üzerine giymiş; Kuzguncuk iskelesinde vapur bekliyordu.

Kurnaz kâğıdcı böylece, bayram gününde gelecek misafirlere ikram etmekten de kurtulmuş oluyordu; kızına gidiyordu. Bayram münasebetile birinci mevkie kurularak tesbihini çekmeye başladı.

Tepebaşında, damadının lüks apartmanına giderek asansörle üçüncü kata çıktı. Kapıyı hizmetçi açtı. Salona girdiği zaman damadile kızını karşıkarşıya buldu. Roman okuyorlardı. Bensiyon, onların bu haline şaşırmıştı. Bayram gününde roman okumaları hiç de hoşuna gitmemişti.

— Kolay gelsin çorabcıbaşı!... diye alaylı bir tavırla seslendi..

Karı koca ayağa kalkarak:

— Hoşgeldiniz.. Bensiyon efendi!. dediler.

— Jozef!.. Ne o?.. Bugün poker yok mu?.. Bayram gününde traş olmamışsın?.. Roman okuyorsunuz.. bu ne hal?..

— Sorma, babalık.. bayram üzeri dört bin lira içeriye girdim.

— Ne dedin?.. Dört bin lira mı?.. Geldiğime pişman oldum. Çorab piyasası iyi gidiyor. Nerede kaybettin bu paraları?..

— Sorma.. sorma.. hamursuz kâğıdı stoku yaptım. Halbuki Salamon benden evvel davranmış...

Bensiyon, damadının sözünü kesserek:

— Şimdi anlıyorum.. dedi. Sen de aptallıkta bunak Salamondan aşağı değilsin!..

— Ne yapayım?.. Senin sözlerine kanarak bir açıkgözlük yapmak istedim. Sen bana, insanın hayatta vurgun vurmak için muhakkak surette açıkgözlük yapması lâzımdır.. demedin mi?.. Ben de şansımı tecrübe ettim..

— Sana açıkgözlük yap dedimse.. kâğıd işinde gözünü aç!.. demedim. Senin yapacağın açıkgözlük çorab işine münhasır kalmalıydı. Demek sen de Salamon gibi yuttun zokayı. Kâğıdları ben sattım. Jozefiko yavrum!.. Uzun lâfın kısası peşin para.. Kâğıdlara yedi yüz lira vereyim mi?.

— !..!..!...

Cevad Tevfik Enson

Kurutulan sıtma gölleri

Şarkî Karahisar, 15 (A.A.) — Geniş bir sıtma hastalığına yataklık yapan ve kurutulmalarına karar verilen yedi adet göl ve bataklığın doldurulmasına dün başlanmıştır. İlk kurutma ameliyatına kaymakam, belediye reisi ve hükûmet doktoru ile diğer alâkadar memurlar iştirak etmişlerdir. Kaza merkezinin umumî sıhhatini daimî surette tehdid etmekte olan bu göl ve bataklıkların pek kısa bir zamanda kurutulacağı ümit edilmektedir.

Antakyada belediye seçimi

Antakya, 15 (A.A.) — Hatayın bütün şehirlerinde belediye seçimi dün sabah başlamıştır. Bu münasebetle her taraf bayraklarla süslenmiştir. Her yerde davullar çalınmakta ve halk büyük bir coşkunlukla rey sandıkları başına koşarak Cümhuriyet Halk Partisi namzetlerine reylerini vermektedir.

Hataya gidecek İzmir izcileri

İzmir, 15 (A.A.) — Şehrimiz liselerinden ayrılacak 120 izci yakında Hataya giderek tedkikler yapacaktır. Bu seyahatin izciler için istifadeli olmasını temin edecek tedbirler alınmıştır.

Konak - Çankaya otobüsleri

İzmir, 14 (Hususî) — Konak - Cankaya "Köprü,, arasında işlemeğe başlıyan belediye otobüsleri her gün hıncahınç doludur. Halk büyük bir rağbet ve alâka göstermiştir.

Yakında Konak - Güzelyalı hattı tamamen açılmış olacaktır.

Kültürpark sineması

İzmir, 14 (Hususî) — Kültürparkta sergi sarayı binasında gayet modern bir sinema tesisine karar verilmiştir.

Sinema işini üzerine alan gazeteci B. Hamdi Gürsoylar dün belediye reisile sinema işi hakkında görüşmüştür. Kültürpark sineması iki haftaya kadar açılmış olacaktır.

YURDDA SABAH

Bursanın Pirinç Ekilen Köylerinde Sıtma Var

Vali Bu Köylerde Tetkiklerde Bulundu, Hastaları Muayene Ettirdi

Bursa, (Hususî) — Çeltik ekilen köylerde müzmin bir sıtma olduğunu haber alan vali Refik Koraltan, beraberinde baytar başmüdürü Kemal, jandarma kumandanı ve sıtma mücadele doktorları olduğu halde, havanın yağmurlu ve fırtınalı olmasına rağmen Zırafta köyüne hareket etmişlerdir. Köyde bütün halk ile temas ederek hal ve hatırlarını soran valimiz, sıtmanın sebebini araştırmış ve köylüyü toplıyarak onlarla bir hasbihalde bulunmuştur. Sıtmanın ne kadar fena bir hastalık olduğunu da açık bir lisanla kendilerine anlatmış ve demiştir ki:

"— Arkadaşlar; mademki köyünüzde sıtma var, neden gelip de hükûmete haber vermiyorsunuz. Vilâyete gelin; Sıtma Müdüriyetine, Sıtma Mücadele Reis ve doktorlarına müracaat ediniz; onlar sizlerin derdlerinizi dinlemezlerse o zaman bana gelin, cümhuriyet valilerinin kapıları her zaman için size açıktır. Biz sizlerin refah ve saadeti için çalışıyoruz. Millî Şefimiz İsmet İnönü de, sizleri daima refaha götürecek çareler düşünüyor ve araştırıyor... Size şimdi doktor getirdim. Köy halkı toplanır hepiniz birer birer muayene olursunuz. Hepinizle yakından alâkadar olacağım..,, demiş ve halkın derdlerini birer birer dinledikten sonra gece geç vakit Bursaya dönmüştür.

Bursa Valisi Refik Koraltan

Esad Alkan

KAYSERİDE AÇILAN TALEBE YURDU

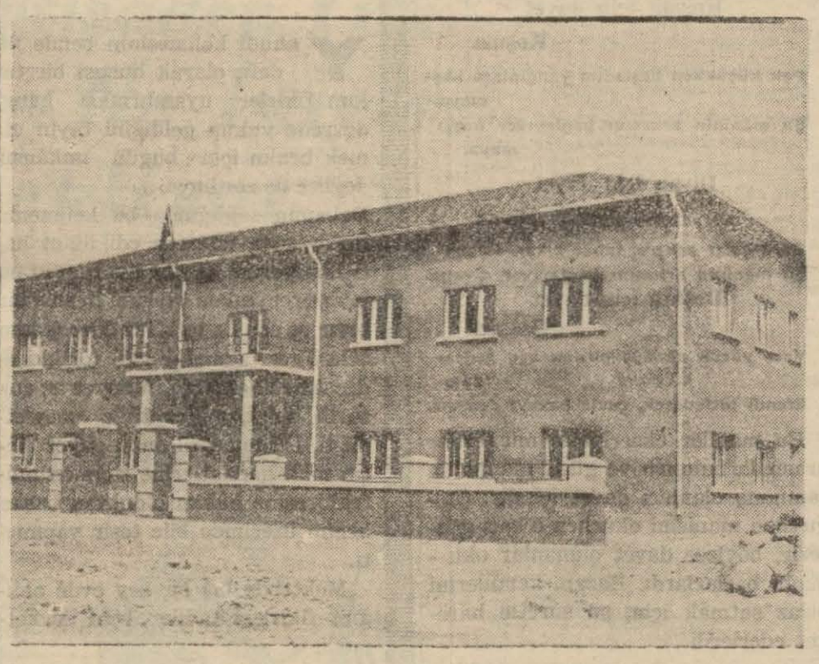

Kayseri, 13 (Hususî) — Dünkü nüshamızda Kayseride, Adana milli mensucat fabrikası sahiblerinden hayırsever Bay Nuh Nacinin yaptırdığı talebe yurdundan bahsetmiştik. Bu güzel yurda imdi 50 fakir yavru alınmıştır. Bu mikdar önümüzdeki yıllarda 150 ye çıkarılacaktır.

Kıymetli hemşerimiz, bir doğum evile bir trahom müessesesi kuracağını da vâdetmiştir.

Değerli hemşerimiz fakir çocuklar için kurduğu bu yurdu, mekteb çağında hayata gözlerini yuman tek yavrusu Hakkının namına yaptırmıştır. Yukardaki resim yeni yapılan talebe yurdunu göstermektedir.

Bir Genci Yaraladılar

Bergama, 14 (Hususî) — Bergamanın Kınık nahiyesine bağlı Mortat Çallı köyünden Musa oğlu Kadiri Karacaali köyünden Halim oğlu Şevket Güneş bir münazaadan sonra bıçakla yedi yerinden ağır surette yaralamıştır.

Yaralı hâdiseden sonra hastahaneye kaldırılarak tedavi altına alınmıştır.. Hayatı ciddî surette tehlikededir. Suçlu yakalanarak adliyeye verilmiştir.

Vapur seferleri başladı

Antalya, 13 (Hususî) — Bir aydan fazla zamandır limanımızı boş bırakan vapurlarımız artık hafta içinde başlıyor.

Deniz işletmelerine de bu hususta malûmat gelmiştir. Şimdilik haftada iki defa olmak ve bütün iskelelere uğramak üzere vapur seferlerinin başladığı bildirilmektedir. Uzun zamanın biriktirdiği malların mikdarı da evvelce sorulduğundan bunları almak için de ayrıca bir şilep gelecektir.

İnhisarlar idaresinin tuzunu getirmek üzere Kızılırmak vapurunun da hareket ettiği bildirilmektedir.

Tren Kazası Tahkikatı

İzmir, 14 (Hususî) — Develi - Cumaovası istasyonları arasında vukua gelen tren müsademesi tahkikatı adliyece neticelenmiş ve sekiz kişi hakkında ilk tahkikat açılmasına karar verilmiştir.

Hâdisede bu memurlara müteselsilen mesuliyet teveccüh eylemektedir. Haklarında tahkikata karar verilenler şunlardır:

Makinist Abidin, Nazilli marşandiz katar şefi Murad Akın, Cumaovası istasyonu müdürü Fadıl Ayan, Ödemiş treni makinisti Mehmed Celâl Dündar, yağcı Yusuf Ziya Bayar, Şükrü Sarıel ve gardöfren Şükrü Aslaner..

Suçlular, vazifelerinde dikkatsizlik suretile marşandizden kopan 17 vagonla Ödemiş treninin müsademesine ve bu suretle bir kişinin ölümüne sebebiyet vermekten muhakeme edileceklerdir.

Bir esrarkeş yakalandı

Antalya, 13 (Hususî) — Sinan mahallesinden Osman oğlu Semih Ağaoğlu üzerinde esrar taşıdığı görülerek zabıtaca tutulmuş ve mahkemeye verilmiştir.

ARADIĞIM SENDİN!

No. 15 — Nakleden : ÜLVİYE SAKAR

— XI —

O gün, Sarıyere kadar otomobille gitmişlerdi.

Etrafda hemen kimseler yoktu. Hale, Mehmede, arabayı rıhtım kenarında durdurmasını söylemişti. Şimdi hemen ayağının dibinden akıp giden Boğazın mavi sularına bakarken, genç kız şoförünün kendisine, Samatyadaki ihtiyar için yaptığı işler hakkında verdiği malûmatı dinliyordu.

Mehmed, uzun uğraşmalardan sonra, Yeşilköyde, iyi bir pansiyonda iki oda bulmuştu. Orada, ihtiyar adam, her türlü istirahat vasıtalarını bulacak, kendisine iyi bakılacaktı. Bu da, genç kıza çok ucuza gelecekti. Bu suretle ihtiyar da, ihtiyaç hissettiği maddî ve manevî istirahata kavuşacaktı.

Mehmedin verdiği izahatı, Hale mütemadiyen başını sallıyarak tasvib ediyordu. Birden genç kız, karşısındakinin âni bir sualine maruz kaldı:

— Kendisile meşgul olduğunuz adamın hakikî ismini biliyor musunuz?

— Hayır, bilmiyorum.

— İhtiyarın ismi Süreyya Kâni. Mükemmel bir ressammış. Yaptığı tabloların hepsini bu isimle imzalamış. Fakat asıl ismi Halid Kemal.

Halenin yüzü kızardı.

— Bu isimden emin misiniz?

— Nüfus kâğıdını gördüm. Altmış yedi yaşında ve eski bir aileye mensub. İyi bir tahsil görmüş, ve resim yapmak hususunda epey ileri gitmiş ve hattâ bazı mükâfatlar bile kazanmış. Bilhassa portre yapmakta oldukça muvaffakiyet gösteriyormuş.

Sarsılmış görünen genç kız:

— Peki amma, böyle bir hayata nasıl düşmüş?, diye sordu.

— Yirmi sene evvel geçirdiği bir aşk hüsranının kendisini bu hale soktuğunu ve sefahate daldırdığını söylüyor.

— Bir aşk hüsranı mı?

— Evet, insanın her gün bir miktar parasından ve şerefinden kaybettiği gece hayatına bir kadın yüzünden atıldığını ve zevk içinde yaşamayı, çalışmadan nefret hissinin takib ettiğini ve nihayet sefalete düştüğünü gözleri yaşararak temin etti.

Hale bir an düşünceli durdu. Sonra çekingen bir tavırla:

— Bu kadının ismini size söyledi mi? diye sordu.

Heyecanlı gördüğü genç kızın yüzüne bakan Mehmed, hafifçe tereddüd ettikten sonra:

— Oh, hayır, dedi. Kendini bilen bir erkek, eskiden sevmiş olduğu bir kadının ismini vermez!

Genç kızın simasında hafif bir penbelik göründü:

— Başka şeylerden... Hususî hayatından da bahsetti mi?

— Öyle, fakat bir şeyler söylemedi... Ufak tefek, incir çekirdeği doldurmıyan malûmat!..

— Peki o kadından... Hiçbir haber alamamış mı?..

Halenin sesi, yeniden titremeğe başlamıştı.

Mehmed, cevab vermeden genç kızı bir kere daha süzdü. Yalan söylemeği bilmiyordu ve beceremezdi de. Öğrendiği hakikatin bir kısmını, Haleden saklamağa salâhiyeti olup olmadığını düşünmesi lâzımdı.

Nihayet, ameliyata karar veren bir operatör gibi, yarayı ta içinden deşmeyi muvafık bularak:

— Anlattığına göre ortada bir çocuk meselesi varmış, dedi.

— Bir çocuk mu?

— Evet, küçük bir kız. Kadın evli imiş. Çocuk ta, hukukan kocaya aid, Bunun için ihtiyarın o zamanki sevgilisi, kocasının bunu haber alarak çocuğu, intikam hissile yanında alıkoyarak kendisinden ayrılması ihtimalini düşünmüş ve gerçirdiği sergüzeşti saklamış.

— Ya, demek sebebi bu imiş?.

— Evet, çocuk için!.

Genç kız, birden kendisini mecalsiz hissetti, içinde garib bir hüzün duyuyordu. Nihayet, daldığı bazı düşünceleri Mehmed den saklamak için otomobilin içerisine daha ziyade gömüldü ve açık duran kapının önünde ayakta duran şoföre, lâkayd kalmak istediği bir tavırla:

— Anlattıklarınız hakikaten enteresan, dedi. Himaye ettiğim ihtiyarın bu derece hareketli bir hayat sürmüş olduğunu bir türlü hatırımdan geçiremezdim... İstirahat edeceği pansiyon, ve bunun için yaptığınız işler mükemmel, doğrusu becerikli bir adammışsınız...

Mehmed, genç kızı bulunduğu müşkül vaziyette daha fazla bırakmamak için, şoför mahalline geçti. Hale, şoförünün bu hareketini farketmişti.

Şimdi, Mehmede, itimad göstermiş olduğu için seviniyordu. Şüphesiz, genç kız artık, şoförün elinde bulunuyordu. Fakat, bu sadakatini lâyıkı veçhile para ile ödediği için ondan ne korkusu olabilirdi? Her halde Mehmedin gevezelik etmemesi kendi menfaati iktizası idi. Zaten, ona karşı, sebebini bir türlü anlıyamadığı bir itimad besliyordu. Garib şey, bunun hangi âmiller altında vukubulduğunu keşfedememiş, şoförle kendisini, bu ihtiyar ressam i-şinde birlikte hareket ettiren saiki ortaya çıkaramamıştı.

O, karşısındakinin hakikî hüviyetinin ne olabileceğini düşünmüyor, şoförünü, Mehmed diye çağırdığı alelâde bir kimse olarak telâkki ediyordu. Hususî hayatını bilmediği, ve zaman zaman farkettiği kibar tavrının kendisini hayretlere soktuğu bu adama, şimdi, nedense, derin bir itimad besliyordu. Hattâ daha ileri bile varıyor, Mehmed ile aralarında mevcud olan bu gizli anlaşma dolayısile sevinç duyuyordu. Bu, çok garib, hem çok tatlı ve hem de... çok tehlikeli bir rabıta doğuruyordu... İhtiyarın yaşadığı hayatı daha çekilir bir hale sokmak için uğraştıkları bu cebhe, şoför ile genç patronun hemen hiç mücadele etmedikleri bir manevî saha oluyordu.

Bunun sebebi de yavaş yavaş zihninde belirmeğe başlıyordu. Mehmed, tanıdıkları, hizmetçileri arasında, bazan ileri giden hevesleri ve istekleri karşısında başını eğmiyen yegâne adamdı. Bununla beraber, Hale şoförünün pek okadar göründüğü gibi olmadığını ve babasının servetinden gözlerinin kamaştığını düşünmiyor değildi.

Yalnız genç adamın sırdaş mevkiinden istifade edemiyecek kadar yüksek gönüllü olduğunu anlamamıştı.

Bununla beraber, birgün Mehmed, sonradan nasıl yaptığına bir türlü akıl erdiremediği bir harekette bulundu. Bir sabah, yine atla gezerlerken, Mehmed birdenbire:

— Sizi artık tebrik etmeme müsaade edecek misiniz? diye sordu.

— Beni tebrik etmek mi? Bunu da nereden çıkardınız?

— Nişanlınız için.

Hale adamakıllı gülerek:

— Nişanlım olduğunu kimden duydunuz? dedi.

— Geçen akşam, pederinizin sizi müstakbel nişanlınıza takdim edeceğini söylememiş miydiniz?

— Şimdi hatırladım; şu ufak tefek adam için mi?... Böyle şeyler mevzuubahs bile olmadı.

Genç dudaklarda teressüm eden istihza ve alay nişanesi, Mehmedin gözlerinde bir parlaklık vücude getirdi.

— Demek ortada bir şey yok?

— Hem de hiçbir şey! O zatı görür görmez gülmemek için kendimi okadar zorla tuttum ki.

— Çok yamansınız küçük hanım, zavallı adamcağız her halde inkisarı hayale uğramıştır.

— Bilâkis, inkisarı hayale uğrıyan ben oldum; düşününüz bir kere, babam, bu adamı okadar medhetmiş, göklere çıkarmıştı ki ben de, karşımda bir roman kahramanı bulacağımı sanmıştım. Halbuki babamın nazarında en ehemmiyetli şey, para ve zenginlik oluyor... Müstakbel nişanlım olmasını istediği bu adamı reddedişimin sebebini hâlâ anlıyamadı.

Bütün bunları serbest bir tavırla, sanki şoförüne değil de, bir arkadaşına anlatıyormuş gibi hareket ediyordu.

Nihayet, Mehmed:

— Ne acele ediyorsunuz? dedi. İnsanların arayıp bulamadıkları yegâne şey, serbest olmak ve serbest yaşamaktır.

— Serbest olmak, bunun hayatta gaye olduğunu nereden buldunuz?

— Bana öyle geliyor, bütün hayat müddetince bağlı olduğunu bilmek veya başkasının hayatile alâkalı olmak güç bir şey...

(Devamı var)

Belediyenin Parti Eşrefpaşa Kamununa bir mektubu

İzmir, 14 (Hususî) — Belediye riyaseti, Parti Eşrefpaşa kamunu ikinci Mahmudiye ocağı başkanlığına şu mektubu göndermiştir:

"Ocak kongrenizin, memleket ve semtlerindeki faaliyet ve icraatından dolayı belediyeye teşekkür edilmesini kararlaştırmak suretile gösterilmiş olan kadirşinaslıktan fevkalâde müteheccis olduğumuzu bildirmek isterim.

Belediyeniz, Parti sakfı altında imanla toplanmış olan muhterem İzmirlilerin teveccüh ve müzaharetleri devam ettikçe, İzmiri imar ve güzelliğe kavuşturmak hususundaki mesaisinde azamî gayreti göstermekten geri kalmıyacaktır.,,

Muallimlerin toplantısı

Antalya, 13 (Hususî) — Yeni ders yılının başlaması dolayısile hafta içinde ilk okul öğretmenleri iki gün süren bir toplantı yapmışlardır. Aralarında ders ve ders usulleri hakkında görüşmeler yapan öğretmenler sınıfların tevzii ve sınıf öğretmenlerinin sene mesaisini bölmeleri yapılmıştır.

Sınıf grupları toplanma işleri görüşülmüş ve başkanlarını ayırmışlar, bu ders yılında daha verimli çalışmalar için görüşülmüş ve kararlar alınmıştır. Öğretmenlerimiz sayın valimizin de iştirak ettiği Maarif Müdürünün başkanlığındaki bu toplantının hatırasını da resimlerle tesbit ettikten sonra yeni programlarile ders yılına girmişlerdir.

N. 16

YAZAN : R. YALKIN

İtalyan Ve Yunan Işgal Kuvvetleri Arasında Rekabet

1335 yılı haziranının altıncı günü idi. Aydında bulunan müttefikin kontrol zabitleri yüzbaşı Vitali ile mülâzim Grand Çineye gelmişler ve fırka kumandanı miralay Şefik Bey ile görüşmek arzusunu göstermişlerdi.. Yüzbaşı Vitali yumuşak ve pek nazik görünmesine rağmen, görüşme esnasında, çok acı sözler sarfına başlamıştı. Bu zabit, Çine havalisinin ve hattâ Muğla sancağının bile Yunanlıların işgal mıntakasına dahil bulunduğundan bahsediyor ve İtalyanların Çineyi işgal teşebbüsünde bulunmalarını hayret ve taaccüble karşılıyordu. Hiç şüphesiz ki, o gün için, söylediği bu sözler muhatablarında hiç te hayret uyandırmış değildi. Çünkü, bu zabitlerin, umumî efkârı yoklamak, vaziyet ve halimizi anlamak ve bilhassa İtalyanlarla mahallî Türkleri arasında bulunduğunu tevehhüm ettikleri münasebetler hakkında malûmat almak için, Çineye geldiklerine şüphe yoktu. Nitekim, söz arasında, anlamak istedikleri hususlar hakkında başı örtülü sualler sormaktan halî kalmamış ve bilhassa elli yedinci fırkanın Çine gibi küçük bir kasabada karargâh kurmasının sebeblerini araştırmak ve bu suretle işgalci kuvvetler aleyhine matuf herhangi bir teşebbüsün mevcud olup olmadığı hakkında kurnazca ağız aramak gibi hareketlerde bile bulunmuşlardı.

Fakat, fırka kumandanı Şefik Bey de bu hareketleri tamamile sakin ve kayıdsız bir tavırla karşılamış ve muhatablarını, bilhassa meraklarını izale edecek şekillerde verdiği cevablarla bir hayli oyalamıştı. İşgal keyfiyetinden bahsederken, bu gibi mesailin hükûmetçe siyaseten halledileceğini ve halkın, hükûmetin vesayası veçhile sükûnet halinde ve iş, güçlerile meşgul bulunduğunu söyledikten sonra da sözünü fırkanın Çinede karargâh kurmasına intikal ettirmiş. Ve:

— Çinede, İstanbuldan gelecek emre intizaren muvakkat bir zaman için bulunuyoruz. Bu vaziyette esas karargâhın nerede teessüs edeceği tabiî bizce meçhuldür. Bu hükûmeti askeriyemizin bileceği bir iştir.

Demiş, hele işgale karşı, cebrinefs ile, kendisini tamamile duygusuz ve lâkayd göstermişti. Hakikî hislerini ve teşkilât teşebbüslerini saklamak için, Aydını işgal edenleri muhasım addetmediğinden ve onların da kendilerini muhasım addetmiyeceklerinden bahsetmiş ve bu sözleri söylerken, muhatablarında bir emniyet uyandıracak derecede ciddî görünmüştü.

Bu zabitler o geceyi Çinede geçirmişler, ertesi sabah da, hiç şüphesiz ki, birçok şeyler öğrendiklerini sanarak büyük bir memnuniyetle Aydına dönmüşlerdi.

Başlarında kaymakam olmak üzere, Edremitin Hürriyet ve İtilâfcıları, millî hareket ve mücadele lehine gösterilen bu coşkun tezahürlerden kuşkulanmış ve adamakıllı telâşlanmışlardı. Hemen toplanmışlar, kısa bir müzakereden sonra, verdikleri karar ile mahallî zabıtasını ayaklandırmışlardı. Büyük bir suç addettikleri bu millî tezahürde önayak olan Helvacı efe ile Dellâloğlu Hacı Mustafayı nezaret altına aldırmışlar ve bunlara uyan halkı da dağıttırmışlardı. Bir muvaffakiyet saydıkları bu hareketin verdiği memnuniyet ve gurur ile onlar da yerlerine dağılmışlardı.

Fakat..., tam o esnada millî kumandan Hamdi Bey, bir süvari müfrezesinin başında olduğu halde, Edremite gelmişti. Doğruca Niyazi Mahir ve Ruhi Naci ile arkadaşlarının daima toplanmakta oldukları İdman yurduna girmişti.

Milliyetçi gençler ve gençliğin daveti ne icabet edenler, o sırada, yapılması arzu olunan teşkilâtın esasları-nı müzakere ediyorlardı. Gösterilen millî tezahürü menettiren kaymakam da orada bulunuyor ve zevahiri kurtarmak, belki de verilecek kararları anlayıp ona göre tedbir almak için yapılan müzakereyi dinliyordu.

Mavz filintası elinde, fişekliği ve bombaları belinde olduğu halde, gümüş saplı Çerkez kamçısı ile heybetli ve biraz da korkunç görünen Hamdi Beyin, böyle ansızın salona girivermesi, müzakereyi durdurmuş, kaymakamla, az çok mücadele aleyhdarlarını ürkütmüş, hiç de beklenilmiyen bu silâhlı misafire hürmet göstermek mecburiyetinde bırakmıştı.

Hamdi Bey, ciddî bir tavırla hazır bulunanları selâmladıktan, ve hepsine ayrı ayrı ve bazılarına imalı ve bazılarına da manalı bakışlar fırlattıktan sonra, yüksek bir sesle:

— Beyler, demişti. Mıntaka kumandanı Ali Beyin selâmalarını getirdim sizlere. Kasabanızda yapılacak millî teşkilâtla pek yakından alâkadar bulunuyor kendisi. Bu sebeble bu işe beni memur etti. Tabiidir ki, siz Edremitliler de millî cidal için hazırlanan cephede bir yer alacak, yurdun halâsı için siz de diğer kardeşleriniz gibi fedakârlıkla çalışacaksınız. İşgalcilerle savaşacak, kanlarınızı bu uğurda seve seve akıtacaksınız. Buna hiç şüphe yok. Geçirilecek bir saniye bile yok. Hemen elele vermek, işe girişmek gerektir. Evvelâ, gönüllü toplamak işi ile meşgul olacak bir icra komitesi ve bu mücahidlerle kasabada bırakacakları ailelerinin iaşelerini temin edecek bir iaşe heyeti teşkili lâzım. Hemen şimdi bunları intihaba başlamakla işe girişelim.

(Devamı var)

Türkiyenin Lideri

(Baş tarafı 1 inci sayfada)

Az sonra İsmet İnönü de harb sahnesinde koştu. Anadolunun kurtuluş mücadelesinde pek kat'î bir muharebe olan İnönü harbinde İsmetin sevkulceyş dehası çok faik miktardaki Yunan kuvvetlerine galebe çaldı.

Yeni Türkiyede soyadı almak mecburiyeti ilân edildiği zaman Türkiye B. M. Meclisi İsmet Paşaya «İnönü» adını verdi.

İstiklâl harbinin nihaî zaferinden sonra İsmet İnönü itilâf devletlerile sulh akdi için girişilen çetin müzakereleri idare vazifesile tavzif edildi. Bu müzakereler neticesinde muvaffakiyetli bir sulh elde edildi ve itilâf devletlerinin askerî kuvvetleri İstanbulu tahliye ettiler. İsmet İnönü bir taraftan da memleket içinde başladığı muvaffakiyetli işleri tahrib için suikasdler hazırlıyan mürteci düşmanlara karşı da mücadele açmak mecburiyetinde kalmıştı.

Hariciye Vekâletinde bulunduğu kısa bir müddet zarfında İsmet İnönü uzağı gören bir devlet adamı kudretini göstermişti. Muzaffer kumandan olan İsmet mağlûp Yunanlılara dostane bir şekilde elini uzatmak suretile bir nevi ezelî düşmanlığı ortadan kaldırdı.

Bundan başka O, Balkan Antantının esaslarını kurdu ve Sovyet Rusya ile dostluk münasebetleri tesisi gibi cürretkârane bir tecrübeye girişti. Türkiyede komünist faaliyetinin menedilmiş olması Ankara ve Moskovayı dostane münasebetler ve teşriki mesaî kurmaktan alıkoymadı. İsmet dünya siyasetinin parti politikası ile yürütülemiyeceğini görmüştü.

Milletin bir muallimi olmak bakımından İsmet İnönü en yüksek takdir ve hayranlıklara değer bir gayret ve faaliyet göstermiştir. Her türlü şovinizmden muarra olarak bu Avrupalı Türk, Avrupalı fen ve sanat adamlarını, mühendisleri ve iktisadî mütehassıslarını memlekete getirdi. Bir zamanlar çorak bir step olan Anadolu, günden güne sayıları artan sanayi merkezleri ile bir Avrupa çehresi takındı.

Türk ekonomisinin sanayileşmesi ve Avrupalılaşmasile şose, demiryolu ve deniz nakliyatı işlerinin inkişafı, beş yıllık programın her tatbik sahasile şahsan ve çok yakından meşgul olan İsmet İnönünün eserleridir.

İsmet İnönü memlekette yeniden birçok ilk mekteb ve muallim mektebleri açtı. Ecnebi lisanları öğrenmek bahsinde bunu yalnız halka tavsiye etmekle kalmadı; bizzat kendisi de mükemmel bir fransızca öğrendikten sonra, iş. gayet çok olan bir başvekil olmasına rağmen İngilizce ve almancayı da gayet selis bir surette konuşacak derecede öğrendi.

İsmet İnönü Türkiyede şimdiye kadar fena halde ihmal edilmiş olan spor işlerine karşı da alâka göstererek Türklerde sporcu ruhunun tenmiyesi işinde de yüksek rehberliğini esirgemiyor. Fen adamlarının ve sanatkârların beynelmilel kongrelerinde olduğu kadar spor müsabakalarında da locasına gelir ve büyük bir alâka ile oyunları takib eder.

Türkiye Reisicümhuru Türk sanatının terakki ve inkişafile çok alâkadardır. Yeni Ankaranın inşası onun daima nezareti altında geçmiştir. Sıtmalı bataklıklarla muhat olan bu çorak step topraklarında bu gün sıhhî ve artistik ve kelimenin bütün manasile modern bir şehir yükselmektedir .

Fakat hepsinden daha mühim olarak İsmet İnönü, Türk milleti gibi asırların an'anesi ve yetiştirme tarzile dövüşçü ve harbci olan bir millete sulh ve müsalemet ruhunu aşılamayı kendisine vazife edinmiştir. Bu yeni zihniyet bugünün Türkiyesinde umumî bir mahiyet almıştır. Bu zihniyet, korkak bir pasifizme hiçbir zaman düşmiyen bir sulh aşkını temsil etmektedir.

İnönü yurdunun emniyetini garanti altına almak hususunda da her türlü tedbiri almakta geri kalmamıştır. Bu sayede ıslahat ve yeni teşkilât daima terakki etmektedir. Kemalist Türkiyenin ordusu çok iyi talim ve terbiye görmüş, mükemmel teçhizatlı bir kuvvettir.

Her türlü istibdad temayüllerinden münezzeh, her türlü şahsî ihtiraslardan muarra olan bu sakin ve parlak zekâlı devlet reisini diktatörler sınıfına sokacak hiç bir kuvvet yoktur.

Fenerbahçe Ve Galatasaray Dün Hasımlarına Yenildiler

Beşiktaş Feneri 4-3, İstanbulspor Da G. Sarayı 3-2 Yenmiye Muvaffak Oldular

(Baş tarafı 1 inci sayfada)

Fenerbahçe takımı: Cihad - Lebib, Orhan - Reşad, Ali Rıza, Fikret, Fikret, Esad, Yaşar, Rebiî, Basri.

Oyuna Fenerbahçenin sağdan inkişaf eden bir hücumile başlandı. Rüzgâr ve güneşe karşı oynamalarına rağmen oyunun ilk dakikaları daha ziyade Beşiktaş sahasında geçiyordu. Siyah - Beyazhların müdafaası oldukça süratli oynıyan ve ilk dakikalardan itibaren bir şeyler yapmak istiyen Fener muhacimlerini muvaffakiyetle marke edebiliyordu. Dakikalar Fenerlilerin süratle inkişaf eden ve fakat netice vermiyen hücumları Beşiktaşlıların daha ziyade müdafilerinin muvaffakiyetli oyunile geçerken muavin hattından iyi yardım gören Fener hücum hattı, ele geçen bir fırsatı kaçırmıyarak 23 üncü dakikada Esad sıkı bir şütle Fenerin ilk golünü yaptı.

Bu golden sonra Beşiktaşlıların Fener kalesini sardığını, Fener müdafaasının bir hayli bocaladığını görüyoruz. Fener aleyhine ve bir panik şeklinde devam eden oyunun biraz sonra tekrar düzeldiğini ve 40 ıncı dakikada Fenerlilerin ikinci gollerini çıkardıklarını görüyoruz.

23 üncü dakikada Hakkının çektiği bir şüt Fener müdafii eline değdi. Verilen penaltıdan Beşiktaş Hakkının kuvvetli şütile ilk sayısını kazandı.

Bu golden sonra Beşiktaşlılar daha ziyade açılmağa başladılar. Oyun Fener nısıf sahasında cereyan ediyor. Hakkı güzel bir hücumu sıkı bir şütle tamamladıysa da top kaleciye çarptı ve devre 2 - 1 Fener lehine bitti.

İkinci devre: İkinci devre, birinciye nazaran çok daha heyecanlı oldu ve hareketli geçti. Bu devre de Fenerlilerin tutuk, Beşiktaşlıların hücum, muavin, müdafilerinin dakikalar geçtikçe enerjilerinin arttığını ve açık bir oyun oynamağa başladıklarını görüyoruz.

4 üncü dakikada Beşiktaşlılar İbrahimin ayağile beraberlik sayılarını yaptılar. Gittikçe düzelen oyunlarile de Fenerlilere cidden tehlikeli dakikalar geçirtmeğe başladılar. 14 üncü dakikada Hakkı kafa ile üçüncü Beşiktaş sayısını yaptı.

Oyun, dakikalar geçtikçe Beşiktaş lehine olan şeklini arttırıyor. Fenerin sağdan inkişaf eden bir hücumun da Fikret kornerden Fenerin üçüncü beraberlik sayısını yapıyor.

36 ncı dakikada Şeref Beşiktaşın 4 üncü ve galibiyet sayısını çıkarıyor. Günün en mühim karşılaşması bu suretle 4 - 3 Beşiktaş lehine neticeleniyor.

Beşiktaş kalecisinin bir kurtarışı

Birinci Küme Takımlarının Puvan Vaziyeti

Takımlar	Oyun	Kazandığı	Berabere	Kaybettiği	Attığı gol	Yediği gol	Puvan
Beşiktaş	3	3	0	0	19	5	9
Vefa	3	3	0	0	8	5	9
Beykoz	3	2	0	1	8	4	7
I. Spor	3	2	0	1	10	6	7
G. Saray	3	1	0	2	2	4	5
Topkapı	3	1	0	2	1	5	5
K. paşa	3	0	1	2	3	7	4
Süleymaniye	3	0	1	2	3	8	4
Hilâl	3	0	0	3	1	16	3

Topkapı Hilâle hükmen galip

Fener stadında günün ilk karşılaşması Topkapı ile Hilâl arasında yapılacaktı. Hilâlliler öne alınan maça yetişemediklerinden Topkapı seramoni yaparak hükmen galib geldi.

Taksim Stadı:

İstanbulspor: 3 Galatasaray: 2

Fener stadında şampiyonanın en mühim maçı oynanırken Taksimde de Galatasarayla İstanbulspor günün büyük alâka ile takib edilen maçlarından birini yaptılar.

Mutad merasimden sonra takımlar karşılıklı dizildikleri vakit şu oyunculardan terekküb ettiği görülüyordu:

Galatasaray: Osman - Salim, Faruk, Celâl, Enver, Eşfak, Sarafim, Buduri, Cemil, Salâhaddin, Bedii.

İstanbulspor: Saim - Faruk, Sabri - Enver, Seyfi, Tarık, Fahri, Hüseyin, Süleyman, Cihad, Orhan.

Oyuna saat tam 15 de hakem Ahmed Âdem idaresinde başlandı. Galatasaray kendine güvenir ve serî, İstanbulspor ise atılgan oynayor. Devre iki tarafda bariz hâkimiyet tesis edemeden 1 - 1 berabere neticelendi.

İkinci devre Bedii geriye, Eşfak ileri geçti. 25 inci dakikaya kadar daha ziyade Galatasaray hâkimiyeti altında geçen oyun Eşfağın yaptığı bir sayı ile 2 - 1 devam etmeğe başladı. İstanbulsporluların açıldığını Galatasaray kalesini zorlamağa başladığını görüyoruz.

27 nci dakikada Osman, müdafiin verdiği bir pası tutamadı Süleyman yetişerek İstanbulsporun beraberlik, 43 üncü dakikada da Tarık galibiyet sayısını yaptı. Günün büyük alâka ile takib edilen maçı bu suretle bir sürpriz denecek şekilde 2 - 3 İstanbulspor lehine neticelendi.

Beylerbeyi : 4 Eyüp1

İkinci kümenin hiç yenilmeden ayni puvanla başta giden Beylerbeyi - Eyüp takımları karşılaşması Eyüplülerin enerjik oyununa enerjik ve daha ziyade kombine bir oyunla mukabele eden Beylerbeyililerin 1-4 lehine neticelenmiştir.

Profesyonel güreşler

Ankara, 15 (A.A.) — Bugün burada yapılan profesyonel güreşlerde Molla Mehmed Bulgarı, Kara Ali Habeşi ve Tekirdağlı da Alman Willi Marn'ı -8 dakikada- mağlûp etmişlerdir.

Şeref Stadı:

Altıntuğ (Kasımpaşa) 1 Vefa: 2

Ligde Beşiktaş, Fenerbahçe ile ayni puvanla ve başda gelen Vefa ile talihi yar gitmemesine rağmen enerjisi kırılmamış bir manzara arzeden Kasımpaşa karşılaşması da diğer sahalardaki maçlar gibi alâka ile takib edilmiş ve birinci devresi 0 - 0 bitmiştir.

Vefanın nisbî hâkimiyeti altında geçen devrenin 36 ncı dakikasında Muhteşem Vefanın ilk golünü yaptı. 4 dakika sonra Hayri mukabele etti. Oyunun bitmesine bir dakika kala Hakkı kafa ile Vefanın ikinci ve galibiyet sayısını yaptı.

Netice değişmeden oyun 1 - 2 Vefa lehine bitti.

Beykoz : 2 Süleymaniye : 1

Ligde 6 ncı vaziyette bulunan Beykoz ile lig yedincisi Süleymaniye karşılaşması, Süleymaniyelilerin enerjik oyununa rağmen daha ziyade Beykoz baskısı altında geçmiş birinci devre 44 üncü dakikada Kâzımın yaptığı bir sayı ile Beykoz lehine bitmiş.

İkinci devrenin 38 inci dakikasında bir gol daha yapan Beykozlular sahadan 2 - 0 galib olarak ayrılmışlardır.

Şişli : 4 Alemdar : 0

Taksim stadında yapılan günün yegâne ikinci küme karşılaşmasında şampiyonluğa namzed takımlardan Şişli, Genç Alemdarhları 4 - 0 yenmiştir.

Süleymaniye Stadı:

Fener, Şeref, Taksim stadlarında olduğu gibi Süleymaniye stadındaki maçlar da hararetli bir devreye girmiş 1000 den ziyade bir seyirci kalabalığı tarafından alâka ile takib edilmiştir.

Pera - Karagümrük

Bu stadda günün en mühim maçı, ikinci küme klüplerinin en kuvvetlilerinden Pera ile ligde başda giden Karagümrük arasında idi. Hakem Feridun Kılıç, Kenan ve Salihin idare ettiği bu maç, karşılıklı hücumlarla serî geçmiş maçın bitmesine 4 dakika kala Pera galib vaziyette iken çıkan münakaşa kavgaya inkılâb etmiş, seyirciler sahaya hücum ettiğinden hakem maçı tatil etmiştir.

Anadolu : 1 Galatagençer 0

Kümenin 5 puvanla üçüncüsü bulunan Anadolu güzel bir oyunla kendisinden sonra gelen Galatagençleri 1 - 0 yenmiştir.

Ankara lig maçları

Ankara, 15 (A.A.) — Şehrimiz lig maçlarına «19 Mayıs» stadyomunda bugün de devam olundu. İlk maç Muhafız Gücü ile Güneş takımları arasında yapıldı.

İlk devresi 1-1 beraberlikle biten oyunun ikinci devresinde tam bir hâkimiyet kurabilen Muhafız yediği bir gole mukabil beş gol daha yaparak maçı 6-2 bitirmiştir.

İkinci maçı, Kırıkkale - Harbiye takımları yaptılar. Oyun, seri ve heyecanlı bir tarzda cereyan ediyordu. Gerek Harbiye ve gerek Kırıkkaleliler gol yememek için bütün enerjilerile çalışıyorlardı. Fakat, biraz daha ağır basan Harbiyeliler son dakikada yaptıkları bir sayı ile devreyi 1-0 lehlerine bitirdiler.

İkinci devrede biraz daha üstün oynamağa başlıyan Harbiyeliler iki sayı daha çıkarmağa muvaffak oldular. Kırıkkaleliler büyük bir gayret sarfile hiç olmazsa beraberliği temine uğraştılarsa da ancak bir gol yapabildiler ve maç bu suretle 3-1 Harbiyenin lehine neticelendi.

Galataspor : 1 Davutpaşa : 3

Şimdiye kadar yaptığı iki maçı kaybeden Galataspor ile Davudpaşa karşılaşması ekseriyetle Davudpaşa hâkimiyetinde geçmiş ve 3 - 1 Davudpaşanın lehine neticelenmiştir.

Hendbol müsabakası

Spor eğitmen kursu Kuleli Askerî Lisesi hendbol müsabakası dün Beşiktaş - Fener maçından evvel yapılmış, içlerinde tanınmış sporcuların da bulunduğu 6000 den ziyade seyirci üzerinde çok iyi bir tesir bırakarak muvaffakiyetle neticelenmiştir.

Kuleli spor öğretmeni yüzbaşı Hüsameddin ile Maltepe spor öğretmeni yüzbaşı Zekinin kumandasile seyircileri selâmlıyan iki takım karşılıklı dizildikleri vakit şu oyunculardan müteşekkil olduğu görülüyordu:

Kuleli: Halim Akbıyık, Hayri Angün, Yaşar Er, Necdet Koruyucu, Nadi Aslan, Ali Bayrak, Hüsameddin Ultanur, Nevzad.

Spor kursu: Naci Algı, Halûk Hekimoğlu, Fikri Çipa, Şevket Yürük, Mitat Gültekin, Bekir Erkanlı, Yusuf Yüzoğlu, İbrahim, Turgud Öztufan, Hakkı, Atlet ve Reşad Erte.

Oyuna tam 14 de Kulelinin hücumile başlandı. Atletik kabiliyeti her şeyden fazla arıyan, çoğaltan ve daima formunda olmasına yardım eden çok kıymetli bir müsabaka oyunu olan hendbole iki ay evvel başlamış olmalarına rağmen Spor kurslular açıklarile ve yaptıkları serî inkişaf eden hücumlarının ikisinde Yusuf Yüzoğlu vasıtasile üstüste iki sayı kazandılar.

5 senedenberi bu oyunu oynıyan askerî liseler şampiyonu bulunan Kuleliler yerinde ve güzel koşuları, tutuş ve atıştaki emniyet ve hissederek oynamalarile üstüste 6 sayı çıkararak devreyi 6 - 2 lehlerine bitirdiler.

İkinci devre de her iki tarafın eksilmiyen gayret ve enerjiye dayanan oyunile geçmiş oyun 11 - 5 Kuleli lehine neticelenmiştir.

Maçtan sonra gördüğümüz fudbol ajanı Bay Kemal Halim oyundan çok memnun kaldığını hendbolün fudbol için de hazırlayıcı bir spor olabileceğini, tatbikinden büyük istifadeler edileceğini bildirmiştir.

Bisiklet ajanı Fuad Ramazanoğlu ile hakem heyeti azasından Nri Bosut da hendbolü alâka ve artan bir heyecanla seyrettiklerini, vücudün her tarafını işleten, tatbiki her oyun için faydalı bir oyun olduğunu söylemişlerdir. Muvaffakiyetler dileriz.

Yakalanan Bulgar Casuslarının Muhakemesi

İzmir, 15 (A.A.) — Casusluk suçundan İzmir ağır ceza mahkemesince evvelce mahkûm edilen ve haklarındaki hüküm temyiz mahkemesince nakzolunan Bulgar casuslarından Kiri, Nartiri, Sinkoviç ve Lambo hakkında ağır ceza mahkemesinde dün yeniden cereyan eden muhakeme neticesinde heyeti hâkime eski hükmünde israra karar vermiştir.

Ruzvelt bu sefer namzetliğini koymıyacak

New-York, 15 (A.A.) — New-York Sunday gazetesi, B. Rooseveltin üçüncü defa olarak Cümhurreisliğine namzetliğini koymaktan vazgeçmiş olduğunu yazmaktadır.

İtalyanlar Libyaya nüfus sevkediyorlar

Roma, 15 (A. A.) — Libyaya yeniden 20.000 kişi gönderilecektir. Bunlar. 1600 den fazla aile teşkil etmektedir.

RADYO Programı

PAZARTESİ: 16/10/939

12,30 Program ve memleket saat ayarı, 12,35 Ajans ve meteoroloji haberleri, 12,50 Türk müziği (Pl.), 13,30-14,00 Müzik (Karışık program - Pl.).

18,00 Program, 18,05 Memleket saat ayarı, ajans ve meteoroloji haberleri, 18,25 Müzik (Radyo caz orkestrası), 19,00 Konuşma (Tavukçuluk), 19,15 Türk müziği (Fasıl heyeti), 20,15 Konuşma, 20,30 Türk müziği, Çalanlar: Vecihe, Reşad Erer, Ruşen Kam, Cevdet Kozan, 1 - Okuyan: Muzaffer İlkar, 1 — Şehnaz puselik peşrevi, 2 — Dede - Şehnaz puselik beste: (Bir devlet için), 3 — Sedad Öztoprak - Şehnaz puselik şarkı: (Cüş edip çağlamak ister), 4 — Ruşen Kam: Kemençe taksimi, 5 — Dede - Şehnaz puselik şarkı: (Küçük suda gördüm seni), 6 — Denizoğlu: Şehnaz puselik şarkı: (Yolun bulamam). 7 — Dede - Şehnaz puselik Yürük semaisi: (Bir dilberdir), 8 — Sedad Öztoprak-Şehnaz puselik saz semaisi. 2 - Okuyan: Müzeyyen Senar. 1 — Halk türküsü: (İki karpuz bir koltuğa sığar mı), 2 — Salâhaddin Pınar - Karcığar şarkı: (Sana gönül verdim), 3 — Karcığar türkü: (İki de turnam), 4 — Karcığar türkü: (Kesik saçın kumraldır). 21,15 Müzik (Küçük orkestra - Şef: Necib Aşkın) 1 - Franz Lehar: Göttergatte operetinden potpuri. 2 - Willy Engel - Berger: Aşk hüznü. 3 - Luigini: Mısır balesi süiti, 4 - Ernst Fischer: Tâtil günleri, a - Tâtil günleri, b - Beklenilmiyen bir tesadüf, c - Suların sükûneti, d - Avdet, 22,00 Memleket saat ayarı, ajans haberleri ziraat, esham ve tahvilât, kambiyo - nukut borsası (fiyat), 22,20 Müzik (Küçük orkestra - Yukarıdaki programın devamı), 22,35 Müzik (Cazband - Pl.), 23,25-23,30 Yarınkı program ve kapanış.

YENİ NEŞRİYAT:

Annelere Öğüt

Yavrularımızı nasıl büyütmek ve meme, mamaların nasıl ihzar ve nelerden yapıldığını öğreten ve bir gün lükten bir yaşına kadar çocuğa bakım tarzlarını öğreten Çocuk Esirgeme Kurumu Genel merkezinin neşrettiği bu kitablar meccanen bütün yurddaşlara tevzi edilmektedir. Ankarada Çocuk Esirgeme Kurumu Başkanlığına mektubla müracaat edilmesini tavsiye ederiz.

İstiâlâl Caddesinde Komedi Kısmında

Gece saat 20 - 30 da

İKİ KERE İKİ

* * *

Halk Opereti

Bugün Matine 16 da akşam 9 da

(ZIR DELİLER)

Yazan: Yusuf Sürûri

Fiyatlar: 50 - 35 - 25

Ankarada

AKBA

Kitapevi - Kâatçılık - Türkçe ve yabancı dil gazete, mecmua, kitap siparişlerini en doğru yapan bir yerdir. Erika ve İdeal yazı makineleri satış yeridir.

Telefon: 3377

GRİPİN

Baş, Diş, Nezle, Grip, Romatizma

Nevralji, kırıklık ve bütün ağrılarınızı derhal keser

İcabında günde 3 kaşe alınabilir.

Her yerde pullu kutuları israrla isteyiniz.

İstanbul Liman sahil sıhhiye merkezi satınalma komisyonundan:

Umum müdürlük şuabatı ile taşra teşkilâtı için 96 kalem evrakı matbuanın nümunelerine göre tab'ı ve cildiyesi açık eksiltmeye konulmuştur.

1 — Bu işin tahmin edilen bedeli 1275 liradır.

2 — Bu işe aid nümunelerin görülmesi ve parasız olarak verilen şartnamelerin alınması için Levazım memurluğuna müracaat edilmelidir.

3 — Eksiltme 3 İkinciteşrin 1939 cuma günü saat 14 de Galatada Karamustafapaşa sokağında mezkûr merkez eksiltme komisyonunda yapılacaktır.

4 — Bu işe aid muvakkat teminat 95 lira 93 kuruştur.

5 — Eksiltmeye gireceklerin 1939 yılı Ticaret Odası vesikasını göstermeleri şarttır. «8328»

P. T. T. Levazım Müdürlüğünden:

1 — Talibi çıkmıyan 1.000.000 adet mukavva masura pazarlıkla mübayaa edilecektir.

2 — Muhammen bedel 2500 lira, muvakkat teminat 187.5 liradır.

3 — Pazarlık 23 Birinciteşrin 939 pazartesi günü saat 11 de Ankarada P. T. T. Umumî Müdürlük binasındaki satınalma komisyonunda yapılacaktır.

4 — Taliplerin şartları görmek üzere her gün Ankarada P. T. T. levazım ve İstanbulda P. T. T. ayniyat şubesi müdürlüklerine ve pazarlığa iştirak etmek için mezkûr gün ve saatte o komisyona müracaatleri. «4853» «7726»

T. İŞ BANKASI

1939 Küçük Carî Hesablar İkramiye Plânı

32,000 Lira Mükâfat

Kura keşide tarihleri : 1 Şubat, 1 Mayıs, 26 Ağustos, 1 Eylûl, 1 İkinciteşrin

İkramiyeler

1	Adet	2000 liralık	—	2,000 lira
5	„	1000 „	—	5,000 „
8	„	500 „	—	4,000 „
16	„	250 „	—	4,000 „
60	„	100 „	—	6,000 „
95	„	50 „	—	4,750 „
250	„	25 „	—	6,250 „
435				32,000

T. İş Bankasına para yatırmakla, yalnız para biriktirmiş olmaz, aynı zamanda talihinizi de denemiş olursunuz.

KANZUK

MEYVA TUZU

Mide, barsak, karaciğer ve safra yollarını temizler, muannid inkıbazları giderir. Hazmi teshil eder.

İNGİLİZ KANZUK ECZANESİ — Beyoğlu, İstanbul

Dr. Hafız Cemal

Lokman Hekim

Dahiliye Mütehassısı

Divanyolu 104

Muayene saatleri pazar hariç her gün 2,5 - 5 salı ve cumartesi sabahları 9 - 11 hakikî fıkara kabul olunur. T. 22398

Beşiktaş Askerlik Şubesi Başkanlığından:

Herhangi bir sebeble şimdiye kadar askere sevkedilmemiş ve askerliğini yapmamış 316 ilâ 334 dahil doğumlu hava, istihkâm, muhabere sınıfına mensub eratın 25 - Birinciteşrin 939 günü sevklerine başlanacaktır. Tayin edilen günde şube merkezinde bulunmaları ve gelmiyenler hakkında kanunî ceza hükümlerinin tatbik edileceği ve bunlardan bedel vermek istiyenlerin 24 - Birinciteşrin günü akşamına kadar bedellerini vermeleri ve bu günden sonra bedel kabul edilmiyeceği ilân olunur.

Urfa Asliye Hukuk Mahkemesinden:

Urfanın Gerz mahallesinden Ali kızı Emine tarafından kocası İstanbulda Yerebatanda 2 numaralı evde oturan Ali oğlu Ömer Müfit aleyhine ikame olunan boşanma davasının muayyen 18/9/939 pazartesi günü saat 9 da mahkemeye gelmediği cihetle gıyabında muhakeme icrasına ve gıyap kararının tebliğine ve muhakemenin 26/10/939 perşembe günü saat 8 e talikine karar verilmiştir. Bu celsede başka muamele cereyan etmediğinden ve gelecek celse de muhakemeye devam olunacağından o gün ve saatte hazır bulunması lüzumu ilân olunur.

Mantarlı muşambalar, storlar perdeler ve sair her türlü

TEFRİŞAT

Levazımatı, Beyoğlunda BAKER mağazalarında her yerden müsaid şartlar ve ucuz fiyatlarla satılmaktadır. Beyaz eşya dairemizde haseler, yatak çarşafları ve yünlü yatak örtülerinin fiyatları kıyas kabul etmez derecede ucuzdurlar ve rekabetten âridirler.

Çocuk Hekimi

Dr. Ahmet Akkoyunlu

Taksim - Talimhane Palas No. 4

Pazardan maada her gün

15 ten sonra Telefon: 40127

GÖZ HEKİMİ

Dr. Nuri Fehmi

İstanbul Belediyesi karşısında Ayberk apart. Tel. 23212

Zührevî ve cilt hastalıkları

Dr. Hayri Ömer

Öğleden sonra Beyoğlu Ağacamii karşısında No. 33 Telefon 41358

DEVLET DENİZ YOLLARI İŞLETMESİ UMUM MÜDÜRLÜĞÜ İLÂNLARI

16 Birinciteşrinden 23 Birinciteşrine kadar muhtelif hatlara kalkacak vapurların isimleri, kalkış gün ve saatleri ve kalkacakları rıhtım'lar:

Karadeniz hattına — Salı 12 de (Ege), parşembe 12 de (Güneysu), cuma 10 da (Cümhuriyet), pazar 16 da (İzmir), Galata rıhtımından.

Bartın hattına — Salı 18 de (Bursa), cumartesi 18 de (Mersin), Sirkeci rıhtımından.

İzmit hattına — Salı, perşembe ve pazar 9,30 da (Uğur). Tophane rıhtımından.

Mudanya hattına — Pazartesi, salı ve pazar 9,50 de ve çarşamba, perşembe ve cuma 15 de (Marakaz). Cumartesi ayrıca 13,30 da (Sus). Galata rıhtımından.

Bandırma hattına — Pazartesi, çarşamba ve cuma 8,15 de (Sus), Galata rıhtımından. Ayrıca çarşamba 20 de (Mersin) ve cumartesi 20 de (Bursa). Tophane rıhtımından.

Karabiga hattına — Salı ve cuma 19 da (Seyyar). Tophane rıhtımından.

İmroz hattına — Pazar 9 da (Tayyar). Tophane rıhtımından.

Ayvalık hattına — Çarşamba 15 de (Kemâl), cumartesi 15 de (Saadet). Sirkeci rıhtımından.

İzmir sürat hattına — Pazar 11 de (Kadeş). Galata rıhtımından.

Mersin hattına — Salı 10 da (Tırhan), cuma 10 da (Çanakkale). Sirkeci rıhtımından.

NOT: Vapur seferleri hakkında her türlü malûmat aşağıda telefon numaraları yazılı Acentelerden öğrenilir.

Galata Baş Acenteliği — Galata Rıhtımı, Limanlar Umum Müdürlüğü binası altında. 42362

Galata Şube Acenteliği — Galata rıhtımı, Mıntaka Liman Reisliği binası altında. 40133

Sirkeci Şube Acenteliği — Sirkeci, Yolcu salonu 22740

«8473»

İstanbul Bölge Sanat Okulu Artırma, eksiltme ve ihale komisyonundan:

Cinsi	Miktarı	Mu. fiyatı Lira Krş.	Eksiltmenin T. G. saati	İlk Teminat Lira Krş.	Şekli
Kimya eczası	43 kalem	629 75)	30/X/939	47 23	Açık
Kimya âletleri	41 kalem	1433 85)	Pazartesi Saat 14	107 54	Açık

Orta okullar için yukarıda yazılı kimya, ecza ve âletleri eksiltmeye konulmuştur.

1 — Eksiltme Cağaloğlunda yüksek mektebler muhasebeciliği binasında toplanan komisyonda yapılacaktır.

2 — Eksiltmenin şekli, gün, saati, muhammen fiyatı ve muvakkat teminat miktarları yukarıda gösterilmiştir.

3 — İstekliler her iki kısma birden veya ayrı ayrı da talib olurlar. Yalnız her iki kısmın teminatları ayrı ayrı verilecektir.

4 — İstekliler Ticaret Odasının 1939 yıl belgesini ibraza mecburdur.

5 — Şartnameleri görmek istiyenler mektebe müracaat edecektir. «8270»

İstanbul sıhhî müesseseler arttırma ve eksiltme komisyonundan:

Bakırköy akliye ve asabiye hastahanesi 1 inci paviyonunun kalorifer tesisatı montajı işi açık eksiltmeye konulmuştur.

1 — Eksiltme 27/10/939 cuma günü saat 14,45 te Cağaloğlunda Sıhhat ve İçtimai Muavenet müdürlüğü binasında kurulu komisyonda yapılacaktır.

2 — Keşif bedeli 2551 lira 50 kuruştur.

3 — İlk teminatı 192 liradır.

4 — İstekliler şartname, keşif, proje, ve buna bağlı diğer evrakı her gün komisyonda görebilirler.

5 — İstekliler 1939 yılı Ticaret Odası vesikasile 2490 sayılı kanunda yazılı vesikalar ve bu işe yeter muvakkat teminat makbuz veya banka mektubu ile birlikte ihale tarihinden 8 gün evvel İstanbul vilâyetinden almış oldukları müteahhidlik vesikasile birlikte belli gün ve saatte komisyona gelmeleri. «8353»

İstanbul gümrükleri Başmüdürlüğünden:

1 — Gümrüklerde açık ve ilerde açılacak memurluklar için imtihanla 10 lise mezunu alınacaktır.

2 — Ehliyet imtihanına girebilmek için aranan vasıflar şunlardır:

A — Memurin kanununun 4 üncü maddesinde yazılı şartları haiz olmak.

B — Yaşı 30 dan fazla olmamak,

C — Askerliğini yapmış veya tecil edilmiş olmak,

3 — Ehliyet imtihanına girmek istiyenlerin belgelerile beraber 20/10/939 cuma akşamına kadar başmüdürlük sicil servisine müracaatları.

4 — Bu tarihe kadar belgelerini tamamlıyamıyanların ehliyet imtihanına alınmıyacağı,

5 — Ehliyet imtihanı 23/10/939 pazartesi günü saat 9 da başmüdürlükte yapılacaktır. «8268»

Sahibi : Ahmet Cemaleddin SARAÇOĞLU

Neşriyat müdürü: Macit ÇETİN Basıldığı yer: Matbaai Ebüzziya

Tefrika No: 56

GÂVUR İMAM

YAZAN : *ZEYNEL BESİM SUN*

— Şartların nedir?

— Şartlarım şudur efendim:

1 — Eşkiyanın üstleri, başları aranacaktır.

— Ne hacet a canım?. Bunlarda silâh filân kalmadı..

— Bunlar dağ adamıdır beyim; kuşaklarının içini boşaltmadan bir adım bile atamam..

— Kabul.. git, kendin ara. İkinci şartın ne?

2 — 9 jandarma, 5 de polis; eder 14. Mülâzimle ben 2; 16.. 9 da eşkiya 25... 22 kişi de menfi var; eder 47... Rica ederim; 47 kişi buradan Trablusgarba kadar 35 altınla gidebilir mi?.. Sadece navlun adam başına 70 kuruştur. Denizde ne kadar kalacağımız belli değil. Binaenaleyh daha 15 lira tahsisat isterim.

— Bunu valiye söylemek lâzım.

— Siz bilirsiniz...

Mazhar Bey kalkıp valiye gitti; komiserin mütalaasını söyledi; vali de haklı bulduğu için 15 lira daha tahsisat verdi.

İşte hapishanedeki taharriyat bu sebeble yapılıyordu ve komiserin hiç de haksız olmadığını isbat eden 5 tabanca ile 6 bıçak hapishane müdürünün masasında duruyordu.

Şubat ayındayız. Şiddetli bir yağmur yağıyor. Kafile umumî hapishaneden yaya olarak hareket etti. Çete efradının bileklerinde kelepçe var. Yağmur altında ıslanarak, sessiz sadasız, gümrük önüne geldiler. Oradan hazırlanan romorköre binerek Kışla açıklarında demirli bulunan «Bahricedid» vapuruna bindiler. Kafile reisinin daha evvel satın aldığı 90 kilo peksimetle zeytin, peynir, limon vesaire paketleri de beraberlerinde idi.

Vapur tevkalâde berbad bir şey... Harab, çürük, mecalsiz, perişan bir tekne...

Menfiler ambara dolduruldu. Eşkiya ile muhafızlar da ikinci mevki kamaralara yerleştirildiler.

Artık kara ile irtibat kesilmişti. Vapurda lâzımgelen emniyet tertibatı da alınmıştı. Binaenaleyh zeybekleri kelepçe ile bırakmak doğru değildi. Komiser kelepçeleri çıkarttı.

Gemi gece yarısına doğru hareket edecekti. Kaptan son teftişlerini yaparken eşkiyanın yanına da uğramıştı. Gâvur İmamla avenesini kelepçesiz görünce kafile reisi komiseri çağırdı:

— Azizim; bu heriflere kelepçe tak...

— Biz bir defa çıkardık mı bir daha takmayız...

— İyi amma ben hareket edemem.

— Vallahi orası benim bileceğim şey değil. İstersen hepimizi vapurdan çıkar; ben bunlara tekrar kelepçe takamam.

— Ben de kalkamam.

— Sen bilirsin...

Hareket kalmıştı. Kaptan hakikaten hareket etmiyor, komiser de kelepçe takmıyordu.

Böylece sabahı buldular. Ortalık açılıp ta Bahricedidin hâlâ yerinde olduğunu gören vali meraka düşmüştü. Keyfiyeti polis müdürü Mazhar bey vapura giderek tahkik etti. Kaptan temin edildi; alınan tertibat sayesinde bir tehlike mevcud olmadığına inandı ve ancak öğlene doğru hareket emri verebildi...

Yenikaleden bilitibar Çirgo adaları önüne kadar mükemmel bir fırtına yiyen Bahricedid yolcuları pek bitkin bir halde bulunuyorlardı. İçlerinde ölüm korkusu da vardı. Bilhassa Macar Mehmed Ali ikide, birde:

— Bunlar bizi denize atacaklar.

Diyor ve gözlerini kırpmıyordu. Deniz tutması, uykusuzluk, endişe hepsini de bitirmişti.

Fakat Çirgo adaları önünde deniz sakinleşince iş değişti. Artık kendilerine emniyet de gelmişti. Zeybekler birer, ikişer güverteye çıkarak hiç görmedikleri denizi seyre daldılar. Yalnız Gâvur İmam yerinden kıpırdamıyor ve zaman zaman köpürerek kayıblara hitaben muttasıl sövüyordu.

Mataban burnunu geçerek Misinaya doğru ilerlerken Bahricedidin ansızın kazanı boruldu. Üç gün üç gece açıkta tamirden sonra tekrar hareket ederek Trablusgarba vardılar...

Kafile reisi evrakı alarak karaya çıktı. Trablusgarbda vali ve kumandan olarak Müşir Receb paşa bulunuyordu. Komiser, paşanın huzuruna çıkarak evrakı uzattı.

— Bunlar ne oğlum?..

— Gâvur İmam çetesile diğer menfilerin evrakı efendim...

— Gâvur İmam da geldi mi?.

— Geldi efendim...

— Getirin şunu bir göreyim...

— Başüstüne efendim.

Komiser vapura dönerek kafileyi çıkardı ve Gâvur İmamdan başkasını hapishane müdürüne zimmetle teslim ettikten sonra Ali Mollaya seslendi:

— Seni paşa istiyor...

— Paşa mı istiyor... Sade beni mi?.

— Evet; yalnız seni...

Bu davet hiç de hayra alâmet değildi amma Gâvur İmamın muhalefetine imkân yoktu. Çaresiz komiseri takib ederek Receb paşanın huzuruna çıktı.

Receb paşa, hayalhanesinde burma bıyıklı, ay çehreli, çatık kaşlı, geniş omuzlu, uzun boylu, aslan gibi bir zeybek yaratmıştı; Ali Mollayı bu şekilde bekliyordu. Karşısında cılız, karakuru, çelimsiz, çirkin, pis bir herif görünce sinirlendi:

— Alın bu herifi karşımdan!..

Aldılar ve çetenin tekmil efradını muhtelif kazalara göndererek serbest bıraktıktan sonra Ali Mollayı Fizana sürülen menfilerle beraber bir arab çavuşun idaresindeki müfrezeye teslim ederek yola çıkardılar.

Gâvur İmam üç gündür yalnızdı; arkadaşlarından ayrı düşmüştü. Artık ye'sine payan yoktu. Utanmasa oturup hünküre hünküre ağlıyacaktı.

(Devamı var)